

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

« Ἰησοῦς Χριστὸς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις » (Α΄ Κο 1,30)

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ὈΡΓΑΝΟΝ ὈΜΩΝΥΜΟΥ ὈΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Ε΄
ΕΤΟΣ ΟΗ΄
ΑΥΓ. - ΣΕΠΤ. 2023
Ἄρ. Φύλ. 931-32

ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ

Μηνιαίο Όργανο
Όμωνύμου Όρθοδόξου Αδελφότητας
ΚΩΔΙΚΟΣ: 2534
Τεύχ. 931-32, ΑΥΓ. - ΣΕΠΤ. 2023

Ίδιοκτησία - Έκδοση
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
Πέλοπος 7, 546 33 Θεσ/νίκη
Τηλ. - fax: 2310 270630, 274518
www.apolytrosis.gr
e-mail: apolytrosis@otenet.gr
Δ/ντής Συντάξεως:
Γεώργιος Μυτιληναίος
Άλ. Συμεωνίδη 6, 54639 Θεσ/νίκη

Δημιουργικό, προεκτύπωση,
καλλιτεχνική επίμελεια:
«Χριστιανική Έλπις»
Όρθόδοξη Αδελφότητα,
Φίλυρο Θεσ/νίκης
Τηλ.: 2310 677136
Έκτύπωση - βιβλιοδεσία:
«ΛΙΘΟΣ», Κιάτο Κορινθίας
Τηλ.: 27420 20584

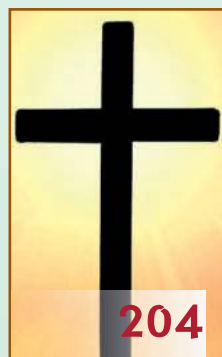
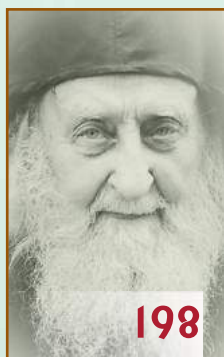
Έτήσια συνδρομή:
Έσωτερικού: 12€
Έξωτερικού: 35€
Κύπρου: 25€ ΗΠΑ: 45\$
Καναδά: 50\$ Αύστραλιás: 55\$

Άρ. λογ. ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ:
6074010115324
Ο.Χ.Α. «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»

Γιά τούς συνδρομητές
του έξωτερικού
IBAN: GR 94 0171 0740 0060
7401 0115 324

Περιεχόμενα

Ή χαρά τής οίκουμένης.....	195
Τό σημείο του Σταυρού.....	196
Ή Παράκληση, ό άγιος Σωφρόνιος καί ή γιαγιά μου.....	198
Τά ζώα στην Παλαιά Διαθήκη	200
Άναλαμπές μιás άλλης φωτιάς	201
Στόν άγιο Κοσμά τον Αίτωλό (ποίηση).....	203
Τό «παραθυράκι» του Νόμου.....	204
Θυμίαμα εύγνωμοσύνης.....	206
Κατασκήνωση είσαι άγιος σταθμός	208
Στής άγια-Μαρίνας τό πανηγύρι.....	220
Τό όλοκαύτωμα τής Σαμοθράκης.....	221
Ό πρωτεργάτης του έλληνικού Συντάγματος.....	222
Μήνυμα S.O.S. από τον βυθό.....	225
Μοιρασμένη στά δυό (διήγημα).....	227
Συζητώντας τά γεγονότα	230

Ἡ χαρά τῆς οἰκουμένης

Πόθος πανανθρώπινος ἡ χαρά, ἀπό τὴν ἀρχὴ τοῦ κόσμου, τότε πού πρωτοπερπάτησε πάνω στή γῆ μας ὁ ἄνθρωπος. Ὁ πανάγαθος Θεός τόν φύτεψε μέσα του, ἀλλά τοῦ ἔδωσε ἐξαρχῆς καί τίς προϋποθέσεις νά ζεῖ γιὰ πάντα χαρούμενος καί εὐτυχισμένος κοντά Του. Μά ὁ ἄνθρωπος ξεγελάστηκε ἀπό τόν πονηρό, ἀπομακρύνθηκε ἀπό τόν Θεό, μέ ἀποτέλεσμα νά βυθιστεῖ στήν ὀδύνη καί τή λύπη. Κατάντησε ἔτσι τραγικός ζητιάνος τῆς χαρᾶς. Καί πάλι ὁ φιλόανθρωπος Θεός, πού δέν συνερίζεται τό πλάσμα του, ἔρχεται ὁ ἴδιος στή γῆ. Ἀνοίγει τόν δρόμο γιὰ τὴν ἀληθινή, τή μόνιμη καί ὀλοκληρωμένη χαρά, τὴν ἀμετάπτωτη καί ἀναλλοίωτη ἀπό τίς δυσκολίες καί θλίψεις τῆς ζωῆς· ἀνεπηρέαστη ἀκόμη καί ἀπό αὐτόν τόν θάνατο, διότι ὁ Χριστός μέ τὴν ἀνάστασή του συνέτριψε τόν θάνατο.

Ἡ χαρά τοῦ Χριστοῦ ἔρχεται καί ἐγκαθίσταται σέ κάθε θεοφιλή ψυχὴ μέ τὴ μεσολάβηση τοῦ ἁγίου Πνεύματος (βλ. Γα 5,22). Εἶναι, λοιπόν, εὐλογο γιὰ ἀναδειχτὴκε δοχεῖο καί πηγὴ χαρᾶς ἡ Κεχαριτωμένη. Ἡ σεμνὴ κόρη τῆς Ναζαρέτ δέχθηκε τὴν ἐπίσκεψη τοῦ ἁγίου Πνεύματος μέ ἓναν τρόπο μοναδικό (βλ. Λκ 1,35). Τιμοῦμε τὴ γέννησή της σάν γλυκοχάραμα χαρᾶς: «Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαρὰν ἐμήνυσε πάση τῇ οἰκουμένῃ», διατρανώνουμε στό Ἀπολυτίκιο τοῦ Γενεσίου της, στίς 8 Σεπτεμβρίου. Μέ τὴ δικὴ της συνεργεῖα συντελοῦνται στήν ἱστορία θαυμαστά πράγματα: Μέσα στό πνευματικὸ σκοτάδι τοῦ κόσμου ἀνατέλλει «ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης», ὁ Ἰησοῦς Χριστός, πού καταλύει τὴν κατάρρα, δίδει τὴν εὐλογία, καταργεῖ τόν θάνατο, μᾶς δωρίζει τὴν αἰώνια ζωὴ. Ἀκτινοβολεῖ τό φῶς τοῦ Υἱοῦ της ἢ Παρθένος, γι' αὐτό λάμπει σάν τόν ἥλιο. Ἔτσι τὴν ἀντίκρισε ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης στήν Ἀποκάλυψη (βλ. Ἀπ 12,1). Ἔτσι τὴ χαιρετίζει σέ πάμπολλους ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι τὴ ζεῖ κάθε πιστὴ ψυχὴ.

Ἡ μοναδικὴ σχέση τῆς Θεοτόκου μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό τὴν κατέστησε ἥλιο πνευματικὸ, πού ἀκτινοβολεῖ τὴ χαρὰ σέ μικροὺς καί μεγάλους. Γίνεται τό μέσο γιὰ νά φιλτράρουν τὴ χαρὰ τους οἱ χαρούμενοι, νά διασκεδάσουν τὴ θλίψη τους οἱ θλιμμένοι. Σέ ὅλους φανερῶνει τόν τρόπο γιὰ νά γίνουν κοινωνοὶ τῆς ἀληθινῆς χαρᾶς. Σέ ὅλους ἀποκαλύπτει τό μυστικὸ ἀπευθύνοντάς τους τόν λόγο πού ἀπηύθυνε στους ὑπηρέτες στὸν γάμο τῆς Κανᾶ: «ὅ,τι ἂν λέγη ὑμῖν, ποιήσατε» (Ἰω 2,5): «κάντε ὅ,τι σᾶς λέει ὁ Υἱός μου». Αὐτὸς ὁδηγεῖ στήν ἀληθινὴ καί ἀναφαίρετη χαρὰ. Αὐτὸς εἶναι ἡ χαρὰ καί ἡ αἰώνια ζωὴ.

ΤΟ ΧΗΜΕΙΟ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ

Ἡ ἑορτή τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου καὶ Ζωοποιοῦ Σταυροῦ τοῦ Κυρίου μας ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητα τὸ σημαντικότερο λατρευτικὸ γεγονός τοῦ Σεπτεμβρίου. Δεσπόζει μέσα στὸν λειτουργικὸ κύκλο τοῦ πρώτου μήνα κάθε νέου ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους καὶ ὄχι ἀδικαιολόγητα, καθὼς ὁ Σταυρός ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα θεολογικὰ μεγέθη τῆς χριστιανικῆς μας πίστεως. Ὅτι ἓνα μέγεθος τὸ ὁποῖο συμπεριλαμβάνει καὶ ἐκπροσωπεῖ ὅλα τὰ μεγάλα μυστήρια τοῦ σχεδίου τῆς θείας Οἰκονομίας. Ὅλα ὅσα, δηλαδή, ἡ πανσοφία καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ συνέλαβε πρό καταβολῆς κόσμου καὶ πραγματοποιήσε μέσα στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας. Ὅλα ὅσα ἔγιναν ὁρατὰ μέ ἱστορικὰ πρόσωπα καὶ γεγονότα, ἀλλὰ καὶ ὅσα παρέμειναν μυστικά καὶ ἀφανῆ στὸν ἀνθρώπινο νοῦ. Ἄν ἤθελε κανεὶς νὰ τὰ ἐξηγήσει, θὰ ἔπρεπε νὰ συγγράψει μία πολύτομη ἐγκυκλοπαίδεια, ὅπου κάθε πολυσέλιδος τόμος της θὰ περιεῖχε ἓνα μόνις κεφάλαιο ἀπὸ τίς θεολογικὲς ἀλήθειες πού περιέχει ὁ Σταυρός. Τί θαυμαστό ὅμως! Ὁ Σταυρός ὡς μία ἀπλή ὀπτική ἀναπαράσταση, ἀκριβῶς ὅπως ὁ σύγχρονος ὀπτικός δίσκος τοῦ ἠλεκτρονικοῦ ὑπολογιστῆ, μικρὸς στό μέγεθος καὶ εὐχρηστος στὴν καθημερινότητα, μπορεῖ νὰ ὑπομνήσει τὰ πάντα στὸν ἀνθρώπο σέ κλάσματα δευτερολέπτου!

Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐκμεταλλεύτηκε ἀμέσως τὸ γεγονός τῆς ἀνευρέσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἀπὸ τὴν ἀγία Ἑλένη, τὴ μητέρα τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου. Καθιέρωσε τὴν ἑορτὴ τῆς Ὑψώσεως τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ πῆρε τὴν ἀφορμὴ νὰ διακηρύξει γιὰ ἄλλη μία φορὰ στὸν κόσμο καὶ νὰ ὁμολογήσει τὴ βεβαιότητα μέ τὴν ὁποία ἔχουν ἐναποθέσει τὰ μέλη της τὴν ἐλπίδα τῆς ζωῆς τους στὴ σωστικὴ ἐνέργειά του, ἡ ὁποία πηγάζει ἀπὸ τὴ λυτρωτικὴ θυσία τοῦ Κυρίου μας ἐπάνω του.

Ἀκόμη, πολὺ νωρὶς ἡ Ἐκκλησία ἐφήυρε ἓναν ἀπλό καὶ εὐχρηστο τρόπο γιὰ νὰ

κάνει αισθητή τήν παρουσία του στή ζωή τῶν πιστῶν, τόν ὁποῖο ἐνέταξε στήν ἄγραφη παράδοσή της: νά τόν σχηματίζει νοερά μέ ἀνάλογες κινήσεις τῶν χειρῶν. Σημειώνει χαρακτηριστικά στό ἔργο του «Περὶ ἁγίου Πνεύματος» ὁ Μ. Βασίλειος: «Ἀπό τά δόγματα καί τίς ἀλήθειες πού φυλάσσει ἡ Ἐκκλησία ἄλλα τά ἔχουμε πάρει ἀπό τή γραπτή διδασκαλία καί ἄλλα, πού μυστικῶς ἔφθασαν μέχρι ἐμᾶς, ἀπό τήν παράδοση τά ἔκανε δεκτά... Γιά παράδειγμα, γιά νά θυμηθῶ τό πρῶτο καί πιό συνηθισμένο ἀπ' ὅλα, ποιός δίδαξε γραπτῶς ὅτι ὅσοι ἐλπίζουμε στό ὄνομα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ φανερόνουμε αὐτή τήν πίστη μας μέ τό νά κάνουμε τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ;».

Ἡ νοητός σχηματισμός τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ μέ τίς κινήσεις τῶν χειρῶν συνδέθηκε πολύ στενά μέ τήν προσευχή, τήν ἰδιωτική καί τή δημόσια. Κάθε προσευχή καί κάθε ἀκολουθία τῆς Ἐκκλησίας ἀρχίζει καί τελειώνει μέ τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ. Ἡ προσευχή ἀποτελεῖ τόν κατεξοχήν τρόπο τῆς ἐπικοινωνίας τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, τό μέσο τῆς συνομιλίας μεταξύ τους. Ὁ ἅγ. Παΐσιος, ἔχοντας ὑπηρετήσει ὁ ἴδιος στό σῶμα τῶν διαβιβάσεων κατά τή στρατιωτική του θητεία, τήν παρομοίαζε μέ τόν ἀσύρματο καί τήν ὀνόμαζε «ἀσύρματο τοῦ Θεοῦ». Μέ ἀνάλογο τρόπο καί ὁ μακαριστός διδάσκαλος τῆς Ἀδελφότητάς μας Στέργιος Σάκκος παρομοίαζε τήν προσευχή μέ τήν τηλεφωνική συσκευή μέ τήν ὁποία ὁ πιστός μιλά στόν Θεό, τό δέ σημεῖο τοῦ σταυροῦ τό παρομοίαζε μέ τόν τηλεφωνικό ἀριθμό πού πρέπει νά πληκτρολογήσει κανείς, προκειμένου νά συνδεθεῖ μέ τό πρόσωπο πού θέλει νά ἐπικοινωνήσει. Τόνιζε μάλιστα τή σημασία πού ἔχει ἡ ἀκρίβεια στήν πληκτρολόγηση, καθώς συνήθιζε νά λέγει: «Ὁ ἀριθμός τηλεφώνου τοῦ Θεοῦ ἔχει ἕξι νούμερα. 1ο νούμερο: τά τρία δάχτυλα ἐνωμένα. 2ο Τά δύο δάχτυλα ἐνωμένα. 3ο Ἡ τοποθέτηση στό μέτωπο. 4ο στόν ὀμφαλό. 5ο στόν δεξιό ὤμο. 6ο στόν ἀριστερό ὤμο. Ἄν λίγο τά δάχτυλα χαλαρώσουμε ἢ δέν πᾶνε στόν ὀμφαλό ἢ γίνουν ὅλα σωστά, ἀλλά δέν πᾶνε στά ἀριστερά, πιάνουμε ἄλλο νούμερο καί ἄς μήν παραπονούμαστε ὅτι ὁ Θεός δέν μᾶς ἀκούει. Δέν πιάνουμε ἐπαφή μέ τόν Θεό, ὅταν δέν κάνουμε σωστά τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ».

Ὁ συμβολισμός πού περιέχει τό σημεῖο τοῦ σταυροῦ μέ τόν τρόπο πού ἔχει διαφυλαχθεῖ στήν ἁγία παράδοση τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μας εἶναι πολύ σπουδαῖος, διότι ἔχει ἀπευθείας ἀναφορά στή διπλή διάσταση τῆς χριστιανικῆς ζωῆς: τήν ὀρθή ὁμολογία τῆς πίστεως, ὀρθοδοξία, καί τόν ὀρθό βίο, ὀρθοπραξία. Ἡ νοερή του σημείωση ὁμολογεῖ τή διάθεση τοῦ ἀνθρώπου νά διατηρήσει καί τά δύο μέ τήν ἀκρίβεια μέ τήν ὁποία μᾶς τά παρέδωσε ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, καταγράφηκαν στήν ἁγία Γραφή καί τά διαφύλαξε μέ πιστότητα ἡ παράδοση τῶν ἁγίων καί τῶν πατέρων μας.

Ἀναλυτικότερα, μέ τά δάχτυλα τοῦ χειροῦ ἐνωμένα ἀνά τρία καί δύο ὁ μαθητής τοῦ Χριστοῦ ὁμολογεῖ ὅτι κρατᾶ ἀκέραια τά δύο θεμελιώδη δόγματα τῆς πίστεως, τό τριαδολογικό καί τό χριστολογικό, γιά τά ὁποῖα οἱ πατέρες καί διδάσκαλοί μας ἔχυσαν ἀτελείωτους ποταμούς δακρῶν, ἰδρώτα καί αἵματος. Ὅτι ὁ Θεός πού ὁμολογοῦμε εἶναι Τριαδικός, τρία πρόσωπα -Πατέρας, Υἱός καί ἅγιο Πνεῦμα- ὁμοούσια, ἀδιαίρετα καί ἀσύγχυτα μεταξύ τους, ἕνας Θεός. Καί ἐπίσης ὅτι ὁ Χριστός πού προσκυνοῦμε καί λατρεύουμε εἶναι Θεός καί ἄνθρωπος μαζί, τέλειος Θεός καί τέλειος

ἄνθρωπος, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως καί ἀχωρίστως, ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ, πού προσέλαβε τήν ἀνθρώπινη φύση καί ἔγινε ἄνθρωπος γιά νά γίνουμε οἱ ἄνθρωποι κατά χάριν θεοί.

Παράλληλα, μέ τή νοερή διαζωγράφισή του σέ ὀλόκληρο τό σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογεῖται ἡ διάθεση τοῦ πιστοῦ νά κάνει τή σταυρική ζωή τοῦ Κυρίου του δική του ζωή, θυσιάζοντας μέ παρόμοιο τρόπο καί τή δική του ζωή γιά τή δική Του ἀγάπη, ξεκινώντας ἀπό τή θυσία τοῦ θελήματός του, ὑποτασσόμενος μέ ταπείνωση, ὑπακοή καί εὐγνωμοσύνη στό θεῖο θέλημα, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ σταθερή πυξίδα καί ὁδὸ ζωῆς μέχρι τόν θάνατό του.

Ἔτσι, ὅπως ψάλλει ὑπέροχα ὁ ὕμνωδός τῆς Ἐκκλησίας, γίνεται ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου «ὁ φύλαξ πάσης τῆς οἰκουμένης, ἡ ὠραιότης τῆς Ἐκκλησίας, βασιλέων τὸ κραταίωμα, πιστῶν τὸ στήριγμα, ἀγγέλων ἡ δόξα καί τῶν δαιμόνων τὸ τραῦμα»!

Ἀθανάσιος Παπαρνάκης

Η ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ, Ο ΑΓΙΟΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ ΚΑΙ Η ΓΙΑΓΙΑ ΜΟΥ

Κάθε Αὔγουστο πού οἱ Παρακλήσεις στήν ὑπεραγία Θεοτόκο ἀντηχοῦν σέ ὅλες τίς γωνιές τῆς πατρίδας μας ἔρχεται ἀβίαστα στή σκέψη ἡ γιαγιά μου. Ὅσο ζοῦσε, ἄκουγα ἀπό τά χεῖλη της καθημερινά τόν Παρακλητικό Κανόνα στήν Παναγία καί συχνά καθόμουν καί τόν ἔψαλλα μαζί της.

Ἐπῆρχε ὅμως ἕνα σημεῖο πού μέ ἔκανε νά γελῶ μέ τήν «ἀγραμματοσύνη» της. Σέ κάθε ἐπαναλαμβανόμενο «Ἐπεραγία Θεοτόκε, σῶσον ἡμᾶς» ἐκείνη πρόσθετε στό τέλος «κι αὐτούς». Κι ὅταν τή ρωτοῦσα γιατί πλάι σέ κάθε αἴτημα προσθέτει «καί αὐτούς», ἐκείνη ἀπαντοῦσε ὅτι περιλαμβάνει ὅλους ὅσους γνώριζε, ὅσους δέν γνώριζε ἀλλά τῆς ζήτησαν νά προσεῦχεται, καί ὅσους εἶχαν ιδιαίτερη ἀνάγκη προσευχῆς.

Στό τέλος τῆς Παρακλήσης, ἔπαιρνε τό ἑκατοστάρι κομποσχοίνι της καί ἄρχιζε νά μνημονεύει ἕναν-ἕναν ὀνομαστικά ὅλους τούς «αὐτούς». Ὅλοι εἶχαν μία θέση στό κομποσχοίνι τῆς γιαγιάς: ἀπό τόν ἐπίσκοπο μέχρι τό ἐγγονάκι τῆς γειτόνισσας, πού ἦταν ἄρρωστο. Καί ἐπειδή τό κομποσχοίνι γυρνοῦσε πολλούς γύρους, κουραζόμουν καί διακριτικά ἔφευγα. Αὐτό τό χιλιοχρησιμοποιημένο κομποσχοίνι μέ τούς λειωμένους κόμπους μᾶς τό ἄφησε κειμήλιο ἱερό καί χρέος μαζί.

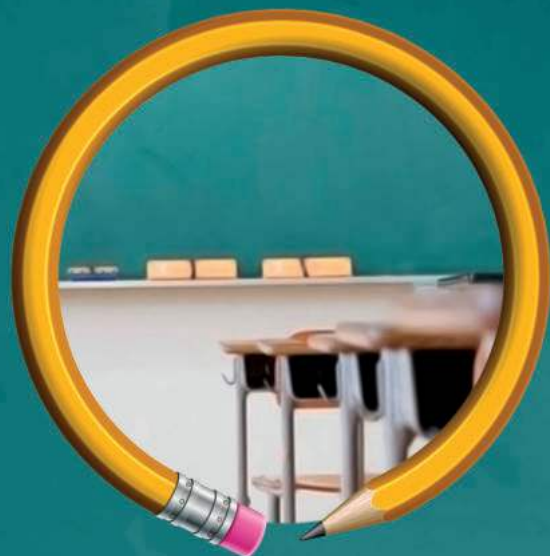
Τά χρόνια πέρασαν, ἡ γιαγιά ἔφυγε -γιά ἄλλης μορφῆς συνομιλίες μέ τήν ἀγαπημένη της Πανα-

γία- και ἐγώ βρέθηκα νά διαβάζω τό βιβλίο «Περί προσευχῆς» τοῦ σύγχρονου ἁγίου Σωφρονίου. Ὁ Ἅγιος τοῦ Ἔσσεξ, ἀναφερόμενος στήν προσευχή τοῦ Ἰησοῦ σέ κάθε καιρό καί περίπτωση, συστήνει ἡ ψυχὴ νά προσεύχεται: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησον ἡμᾶς καί τόν κόσμον σου». Ἔτσι ἡ προσευχή δίνει στήν ψυχὴ δύναμη νά ἐπιδράσει στό περιβάλλον στό ὁποῖο ζεῖ, νά κοινωνήσῃ μέ τούς ἀδερφοὺς καί νά ἀγκαλιάσῃ ὅλη τήν κτίση.

Θυμήθηκα τότε τό «καί αὐτούς» τῆς γαλιλαίας καί ἤρθε ἡ ὥρα νά γελάσω μέ τή δική μου «γραμματοσύνη». Αὐτό πού ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἐξηγοῦσε θεολογικά, ἡ ἀπλή γαλιλαία μου τό ζοῦσε βιωματικά στή ζωὴ της.

Ὁ κόσμος Του, «οἱ αὐτοί», οἱ ἄλλοι... Μιά προσευχή, πού σπάει τά στενά ἀτομικά ὄρια, πλαταίνει τήν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, παίρνει παγκόσμιες σχεδόν διαστάσεις. Μιά προσευχή πού ἀπλώνεται στους ἐγγύς καί τούς μακράν, καί ἀκουμπᾷ στήν ἀγκαλιά τοῦ Θεοῦ πατέρα καί τῆς μητέρας Παναγίας ὅλους τούς ἀνθρώπους. Μιά προσευχή μέ τή δική της πνευματικὴ ἔνταση, χωρίς τήν ἔνταση τῆς ἐποχῆς μας καί τῶν ἰντερνετικῶν ταχυτήτων τῆς καθημερινότητάς μας. Τέτοια προσευχή χρειάζεται-ται ἐπείγοντως ὁ κόσμος μας...

Εὐφημη Μπούτσικου-Ρίζου

Πρόσκληση

Σᾶς προσκαλοῦμε
νά τιμήσετε
μέ τήν παρουσία σας
τό ΙΕ΄ Ἐκπαιδευτικό Συνέδριο,
πού διοργανώνει
ἡ Ὁρθόδοξη Ἀδελφότητα
«Χριστιανική Ἐλπίς»
τό Σάββατο 30 Σεπτεμβρίου 2023
στό πνευματικό της κέντρο
στό Φίλυρο Θεσσαλονίκης.

Θέμα:
**ΣΧΟΛΕΙΟ
ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΠΑΝΔΗΜΙΑ:
ΑΝΑΓΚΗ ΕΠΑΝΕΚΚΙΝΗΣΗΣ!**

Τό Διοικητικό Συμβούλιο

Ἦά ζῶα στήν Παλαιά Διαθήκη

Σύμφωνα μέ τήν πατερική διδασκαλία, τά ἄλογα ζῶα, στερούμενα τοῦ «κατ' εἰκόνα», πλάστηκαν ἀπό τόν Θεό γιά τήν ἐξυπηρέτηση τῶν ἀναγκῶν ἀλλά καί τήν ὠφέλεια τοῦ ἔλλογου ἀνθρώπου. Μετά τήν πτώση τοῦ ἀνθρώπου, ἔμψυχη καί ἄψυχη κτίση δέν συνυπάρχουν πλέον ἀρμονικά μέ τόν κύριό τους, τόν ἄνθρωπο. Τά ζῶα εἰδικότερα, παρατηρεῖ ὁ ἅγιος Χρυσόστομος, ἀπό «ἡμέρα καί χειραγωγούμενα» πού ἦταν, γίνονται «φοβερά καί ἀποτρόπαια». Ὁ ἅγιος Συμεών ὁ Νέος Θεολόγος σημειώνει χαρακτηριστικά ὅτι ἡ ἀλλαγὴ αὐτὴ ἐπῆλθε διότι, μετά τήν πτώση τά ζῶα καταφρόνησαν τόν ἄνθρωπο, βλέποντας ὅτι «γυμνώθηκε ἀπό τήν πρώτη του δόξα»¹.

Τά ζῶα, ὡστόσο, δέν παύουν νά εἶναι δημιουργήματα τοῦ Θεοῦ καί δέν ἔχουν χάσει παντελῶς τόν ἀρχικό τους προορισμό. Ὑπηρετοῦν τόν ἄνθρωπο, τόν διδάσκουν καί τόν νουθετοῦν, ἔστω καί μέ τίς ἐνστικτώδεις κινήσεις καί συμπεριφορές τους.

Στήν ἀγία Γραφή πάμπολλες εἶναι οἱ ἀναφορές σέ ζῶα τῆς ξηρᾶς, σέ πτηνά

καί θαλάσσια ζῶα. Στήν Παλαιά Διαθήκη πῶς συγκεκριμένα, τό πρῶτο ζῶο στό ὁποῖο γίνεται ἰδιαίτερη ἀναφορὰ εἶναι ὁ ὄφις. Ὁ φρόνιμος (Γέ 3,1) ὄφις, ἡ θεά τοῦ ὁποῖου δέν προκάλεσε φόβο στήν Εὔα, σημειώνει ὁ ἱερός Χρυσόστομος, ἀφοῦ κατέστη ὄργανο τοῦ διαβόλου, ἔγινε σύμβολο τῆς πανουργίας καί τῆς κακίας καί ὡς ἐκ τούτου συνώνυμο τοῦ διαβόλου (βλ. Ἀπ 12,9). Ἀκόμη καί ἔτσι ὁμως, ὅταν στή θεά τοῦ ὄφι κανεῖς ἀνακαλεῖ στή μνήμη τήν πτώση τῶν Προπατόρων, «θά ἔχει ὅπωςδῆποτε ὠφέλεια»².

Ὑπάρχουν, ὡστόσο, καί περιστατικά στά ὁποῖα ὑποφώσκει ἡ προπρωτική σχέση ἀνθρώπου καί ζῶων. Στήν περίπτωση τοῦ προφήτη Ἡλία γιά παράδειγμα, ὁ Θεός δίνει ἐντολή σέ ἕναν **κόρακα** νά θρέψει τόν προφήτη του (βλ. Γ' Βα 17,4). Τό μισότεκνο αὐτό πτηνό, πού τρέφει μόνον γιά λίγο τούς νεοσσούς του (βλ. Ἰβ 38,41), καλεῖται ἀπό τόν Θεό νά θρέψει τόν ἐκλεκτό του. Ἐπιπλέον, ὁ Ἰωνᾶς διασώθηκε μέσα στήν κοιλιά ἐνός **κίτους** πού ὁ Θεός διέταξε νά τόν καταπιεῖ (βλ. Ἰν 2,1), προτυπώνοντας ἔτσι

Αναλαμπές μιας άλλης φωτιάς

τήν τριήμερη έγερση του Υιού του. Για νά τόν συνετίσει έπειτα, πρόσταξε ό Θεός έναν **σκώληκα** έωθινό (βλ. 'Ιν 4,7) νά ξηράνει τήν κολοκύνθη πού τόν ανέπαυσε μέ τή σκιά της. 'Επίσης, στήν περίπτωση του προφήτη Δανιήλ (βλ. Δα 6,18), οί φοβεροί **λέοντες** δέν του ένέπνευσαν φόβο, διότι «είχε επανέλθει στην παλαιά εικόνα», έπισημαίνει ό χρυσορρήμων πατέρας. Τέλος, ένα άλλο πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι τό περιστατικό μέ τήν **όνο** του Βαλαάμ, πού μίλησε μέ ανθρώπινη λαλιά συνετίζοντας τό άφεντικό της, άφου προηγουμένως του άποκαλύφθηκε άγγελος Θεού (βλ. 'Αρ 22, 28).

Στά βιβλία της Παλαιάς Διαθήκης υπάρχουν πολλές αναφορές σέ χαρακτηριστικά ζών άρνητικά και θετικά. Στο βιβλίο των Παροιμιών για παράδειγμα ό συγγραφέας καλεί τόν άνθρωπο νά μιμηθεί τήν προκοπή του **μυρμηγκιού** και τήν εργατικότητα της **μέλισσας** (βλ. Πρμ 6,6-8). Μέ **άλεπού** παρομοιάζονται οί ψευδοπροφήτες πού έποφθαλμιούν τά ποιμνια του 'Ισραήλ (βλ. 'Ιζ 13,4). 'Ο άπληστος παρομοιάζεται μέ τήν **πέρδικα**, ή όποία φροντίζει νεοσσούς πού δέν της άνήκουν και στό τέλος τήν έγκαταλείπουν (βλ. 'Ιε 17,11).

Γίνεται, λοιπόν, σαφές ότι ή άψυχη κτίση, πού «συστενάξει και συνωδίνει» (Ρω 8,22) μετά τήν πτώση του ανθρώπου, εξακολουθει νά ώφελει σιωπηρά τόν πεπτωκότα άνθρωπο, τήν κορωνίδα της κτίσεως, αναμένοντας μαζί του τή λύτρωση.

Δ. Καλογεράκη

1. Συμεών Νέου Θεολόγου, *Λόγοι 'Ηθικοί*, SC 122, σ. 190.

2. 'Ιω. Χρυσοστόμου, *Είς τόν ΡΜΗ Ψαλμόν*, Ε.Π.Ε. 7,504.

'Ο διάσημος ήλιος του έλληνικού καλοκαιριού άνέτειλε για άκόμη μία μέρα πίσω από τούς λόφους της χλιοτραγουδημένης πατρίδας μας. Οί άποχρώσεις του συνάντησαν σέ ένα όμορφο «μπλέξιμο» τό γαλάζιο της θάλασσας και του άπέραντου ουρανού. 'Η ματιά του ταξιδιώτη ύψώνεται για νά ξεκουραστεί και άγναντεύει τόν όρίζοντα πού χρυσίζει σιγά-σιγά και ντύνεται τή βραδινή του φορεσιά. Μόνο πού τά χρώματα ξαφνικά σκοτεινιάζουν. Τό χάλκινο του ουρανού μπλέκεται μέ γκριζες και μαύρες άποχρώσεις. Πυρώνει, φουντώνει... γιατί δέν τό ζωγραφίζουν οί χρυσές πινελιές του ήλιου αλλά οί πύρινες φλόγες της φωτιάς. Καπνοί, άναθυμιάσεις, άνεμος και σκοτάδι. Οί πυρκαγιές καινε στό πέρασμα τους δάση, ζώα, κατοικίες, περιουσίες και δυστυχώς παίρνουν μαζί τους και κάποιες ανθρώπινες ζωές. Για μία άκόμη φορά τό ήλιόλουστο καλοκαίρι στην 'Ελλάδα άμαυρώνεται από τήν πύρινη λαίλαπα.

Μά μέσα στό σκοτάδι και στή βαρεία άτμόσφαιρα έρχονται μικρές αναλαμπές πού δέν άναζωπυρώνουν τίς φλόγες αλλά τήν έλπίδα μας για έναν κόσμο πιο λαμπρό και φωτεινό. Μικρές σπιθες, πού όλες μαζί βάζουν μία άλλου είδους φωτιά. 'Ενας έθελοντής πού τρέχει νά άνοίξει δρόμο μέ τό τρακτέρ του, για νά μή φθάσουν οί φλόγες στά πρώτα σπίτια,

Άλλοι πού φυγαδεύουν μέ τά άγροτικά ή τά σκάφη τους τούς τουρίστες πού έκκενώνουν τήν περιοχή, κάποιος τρίτος πού άνοίγει τό σπίτι του γιά φιλοξενία, άλλος πού φέρνει τρόφιμα, νερό ή στρώματα γιά όσους έμειναν χωρίς αυτά. Καί δύο όνόματα: Χρήστος Μουλάς καί Περικλής Στεφανίδης. Οί πιλότοι του Canadair, πού χάθηκαν στην προσπάθειά τους νά άντιμετωπίσουν τή φωτιά πού έκαιγε άπειλητικά στην Κάρυστο.

Οί πυρκαγιές του φετινού καλοκαιριού, παρ' όλη τήν όδύνη πού σκόρπισαν, μάς έδωσαν τήν εύκαιρία νά διαπιστώσουμε πώς ό ήρωισμός -είτε έπώνυμα είτε άνώνυμα- βρίσκεται συνεχώς δίπλα μας. Μικροί καθημερινοί ήρωες κινούνται διαρκώς ανάμεσά μας καί φωτίζουν τόν κόσμο μας άκόμη καί μέ τόν πιό άπλό τρόπο. Κι άν κοιτάξουμε καλύτερα, μπορούμε νά τούς δούμε πίσω άπό ένα

διακριτικό χαμόγελο τήν ώρα του πόνου, άπό μία γλυκιά κουβέντα σέ ώρα δύσκολη, άπό τήν πίστη καί τήν ύπομονή στίς ώρες τής δοκιμασίας. Μπορούμε όχι νά τούς δούμε, αλλά νά τούς ύποψιαστούμε σέ μία ώρα μυστική μπροστά σέ μία εικόνα, σέ ίκεσίες πού έπιμένουν, άκόμη κι άν τό αδύναμο ανθρώπινο μάτι βλέπει ότι δέν εισακούονται... Μικροί καθημερινοί ήρωες, πού μπορεί νά μάς ξαφνιάσουν καί νά βγούν μπροστά όταν χρειαστεί, πού μπορεί νά θυσιάσουν τόν χρόνο, τόν χώρο τους, τήν ίδια τους τή ζωή, τή στιγμή πού έμείς παρακολουθούμε άσφαλείς πίσω άπό μία όθόνη. Έμπνευση καί πρότυπα, λοιπόν, όχι κάποιοι μεγάλοι καί ξακουστοί, αλλά οί άπλοί καί ταπεινοί, οί άφανείς ήρωες τής κάθε έποχής!

Α.Σ.

Στόν ἅγιο Κοσμᾶ τόν Αἰτωλό

Ἄπλωσες τό χέρι σου σ' ἀδέλφια σου,
ἄπλωσε στή μαύρη γῆ ἡ ἐλπίδα
νιό δεντρί πού φύτεψε ἡ ἀγάπη σου
τοῦ Χριστοῦ σου δάκρυ,
τοῦ Σταυροῦ του αἱμάτινη ἀχτίδα.

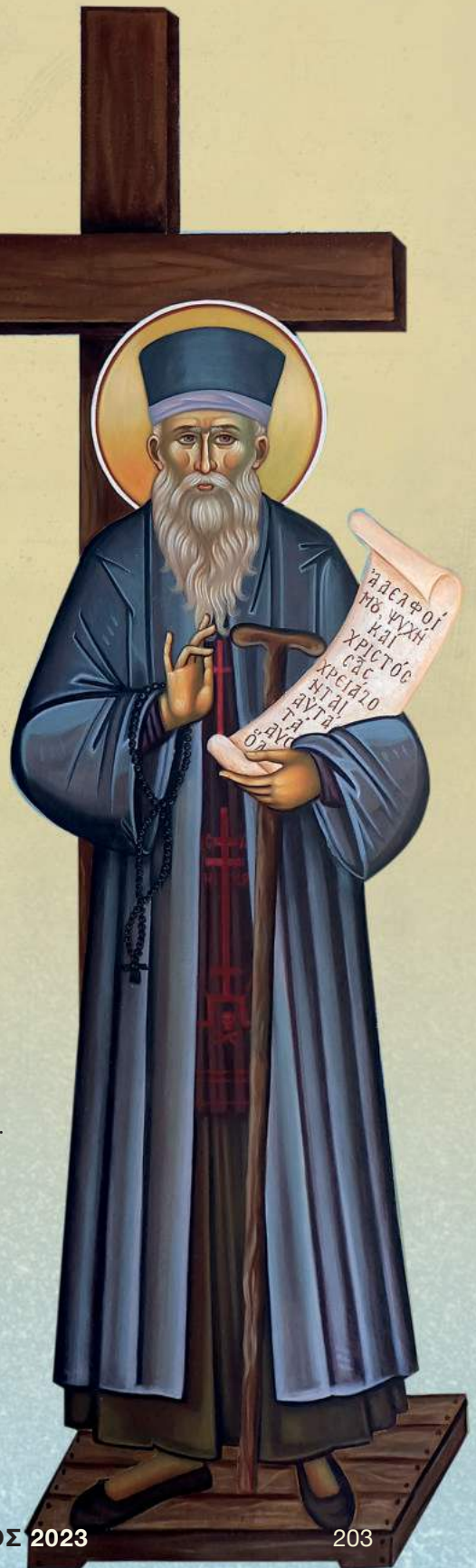
Κι ἔθρεψες γενιές ἀπό σκλαβόπουλα
μέ τό σύνθημα-καρπό τῆς βιοτῆς σου:
«Κι ἂν ὁ κόσμος ὅλος πέσει ἀπάνω σου,
κράτα τόν Χριστό μας
θησαυρό σου ἀσύλητο
καί τήν ψυχή σου!»

Παίρνεις τό ραβδί σου καί πορεύεσαι
ὄπου ἀγκομαχᾶ ἡ Ρωμισούνη.
Δέν γνωρίζεις τί δά πεῖ ξαπόσταμα,
μόνο σπέρνεις πίστη κι ἀγιοσύνη.

Κι ἂν μανιάζει ἡ φοβέρα τ' ἄπιστου
καί σοῦ σκάβει τάφο τό σκαμνί σου,
πᾶς μέ βῆμα ἀτρόμητο στόν δήμιο,
κι εὐλογᾶς τήν ἄδικη θανή σου.

Πῶς νά τραγουδήσω σ' ἅγιο ξόδι σου
τή θυσία σου γιά τόν Χριστό καί τήν πατρίδα;...
Ἔγινε τό ράσο σου, Πατροκοσμᾶ,
στά παιδιά σου ἀνίκητη ἀσπίδα!...

Ἰωάννης

Τό «παραθυράκι» τοῦ Νόμου

Ὁ Μωσαϊκός Νόμος, πού περιέχεται στά πέντε πρῶτα βιβλία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ἀποτελεῖ τόν κανόνα ζωῆς τοῦ ἀρχαίου Ἰσραήλ. Ἦταν ἡ μοναδική νομοθεσία πού εἶχε τό βασίλειο τοῦ Ἰσραήλ καθ' ὅλη τή διάρκεια τοῦ ἱστορικοῦ του βίου, καθώς περιεῖχε ὅλες τίς διατάξεις πού ρυθμίζουν τήν κοινωνική ζωή τῶν ἀνθρώπων, τίς ὁποῖες ὀνομάζουμε σήμερα ἀστικό δίκαιο, ποινικό δίκαιο, οἰκογενειακό, θρησκευτικό κ.ο.κ. Καρδιά καί πυρήνας τῆς νομοθεσίας ὑπῆρξαν οἱ δέκα ἐντολές πού ἔλαβε ὁ Μωυσῆς ἀπό τόν ἴδιο τόν Γιαχβέ στό ὄρος Σινᾶ. Μέ αὐτόν τόν Δεκάλογο ὡς πυξίδα ἀνέπτυξε σταδιακά ὅλες τίς διατάξεις μέ τίς ὁποῖες ρύθμισε κάθε πτυχή τῆς ζωῆς τοῦ ἀρ-

χαίου Ἰσραηλίτη, καλύπτοντας κάτω ἀπό τόν μανδύα τῆς θρησκείας καί ἐξαρτώντας ὅλες τίς ὑποθέσεις του ἀπό τή σχέση του μέ τόν Θεό. Στόν πρῶμο Ἰουδαϊσμό μετά τή Βαβυλώνια Αἰχμαλωσία οἱ ἰουδαῖοι νομοδιδάσκαλοι κωδικοποίησαν ὅλο τόν Μωσαϊκό Νόμο καί τόν συγκέντρωσαν σέ ἕναν κατάλογο πού τόν ἀποτελοῦσαν 613 νομικές διατάξεις.

Ἀνάμεσα στίς ἄλλες μεγάλες καί σπουδαίες διατάξεις τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου ὑπάρχει στό Δευτερονόμιο (21, 22-23) καί μία πολύ σύντομη, ἡ ὁποία κανονίζει τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο πρέπει νά μεταχειρίζεται ἡ ἰουδαϊκή κοινότητα τό ἄψυχο σῶμα ἑνός καταδικασμένου σέ θάνατο. Πρόκειται γιά μία

μεμονωμένη διάταξη, χωρίς καμία σύνδεση με τις προηγούμενες ή τις επόμενες, πού αναφέρονται στίς σχέσεις της έβραϊκής οικογένειας με τό άμεσο κοινωνικό της περιβάλλον. Ή συγκεκριμένη διάταξη, πού θά έπρεπε μάλλον νά ανήκει στον ποινικό κώδικα καί όχι σέ αυτόν του οικογενειακού δικαίου, στά πλαίσια του οποίου αναφέρεται, όρίζει τά έξής: «Έάν δέ γένηται έν τινι άμαρτία κρίμα θανάτου καί άποθάνη καί κρεμάσητε αυτόν επί ξύλου, ού κοιμηθήσεται τό σώμα αυτού επί του ξύλου, αλλά ταφή θάψετε αυτό έν τή ήμέρα εκείνη, ότι κεκατηραμένος υπό Θεού πάς κρεμάμενος επί ξύλου' καί ού μη μιανείτε τήν γήν, ήν Κύριος ό Θεός σου δίδωσί σοι έν κλήρω».

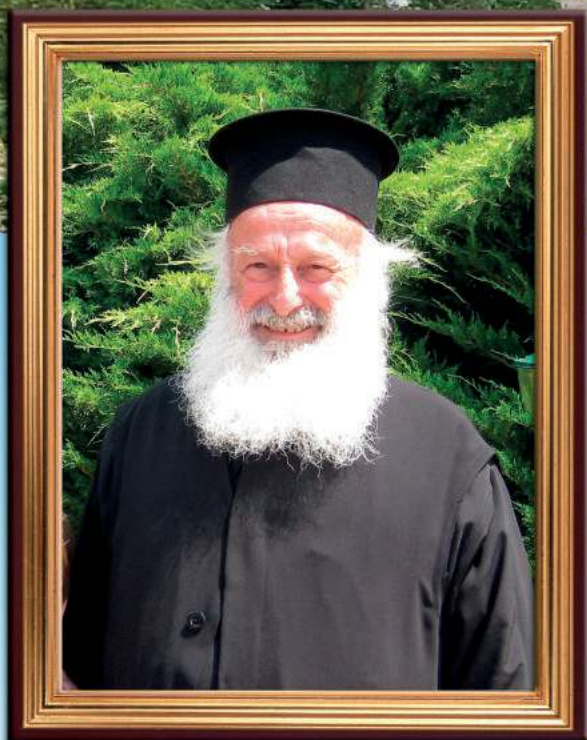
Όρίζεται, δηλαδή, ή ύποχρεωτική ταφή του ανθρώπου εκείνου, ό όποιος είχε καταδικαστεί σέ θάνατο γιά κάποιο παράπτωμα πού διέπραξε καί, άφού του έπιβλήθηκε ή θανατική ποινή, τό νεκρό του σώμα άναρτήθηκε σέ ένα ξύλινο ίκρίωμα. Ή ταφή όρίζεται νά γίνεται τήν ίδια ήμέρα καί πριν νυχτώσει, ώστε νά προστατευθεί ή αγιότητα της γής πού ό Θεός χάρισε στους Ίσραηλίτες, έπειδή ή σορός ήταν «καταραμένη από τον Θεό».

Άναζητώντας τήν αίτία της κατάρας διαπιστώνουμε ότι τό κείμενο δέν όρίζει καμία άπολύτως. Άναζητώντας στην ιστορία του Ίσραήλ, πάλι δέν βρίσκεται κάποια άνάλογη πληροφορία, αλλά ούτε καί περιπτώσεις έφαρμογής αυτής της διάταξης. Ό κρεμασμένος στό ξύλο άνακηρύσσεται καταραμένος χωρίς καμία αίτία καί ένδεχομένως χωρίς κανένα ιστορικό προηγούμενο.

Οί άγιοι πατέρες μας μέ έπικεφαλής τον άγιο Ίωάννη Χρυσόστομο αξιοποιούν αυτές τις λεπτομέρειες, γιά νά υπογραμμίσουν ότι ή διάταξη αυτή έχει σαφώς καί άποκλειστικά προφητικό χαρακτήρα. Άφορά μόνο στό πρόσωπο του Χριστού, στό όποιο καί βρήκε έφαρμογή κατά τις μαρτυρίες των εύαγγελιστών. Ή άναίτια κατάρα του σταυρου έφερε πρόφαση μόνον κατάρας, διότι ήταν κατάρα χωρίς ουσία άμαρτίας καί χωρίς αντίκρισμα παράβασης. Τέτοια κατάρα μόνον ό άναμάρτητος Χριστός μπορούσε καί έπρεπε νά ανάλαβει, γιά νά τήν ανταλλάξει μέ τήν πραγματική κατάρα της παραβάσεως του θείου θελήματος πού έφεραν όλοι οί άνθρωποι καί είχε ως συνέπεια τον θάνατό τους. Μέ τον τρόπο αυτό ό Χριστός φορτώθηκε επάνω του τό βάρος της τιμωρίας του ανθρώπου καί άπάλλαξε όλόκληρο τό ανθρώπινο γένος από τον θάνατο.

Συνεπώς, ή μικρή σέ έκταση, άφού πρόκειται μόλις γιά ένα μόνον ήμιστίχιο μέσα σέ όλόκληρο τον Μωσαϊκό Νόμο, αλλά τεράστια σέ σημασία διάταξη του Δευτερονομίου ήταν ό νομότυπος τρόπος πού ή θεία βουλή συνέλαβε, γιά νά πραγματοποιήσει τό σχέδιο της σωτηρίας των ανθρώπων. Άποδείχθηκε ή «κερκόπορτα», διά της όποιας ό Χριστός κατέστη δυνατό νά άποκτήσει πρόσβαση στό πανίσχυρο βασίλειο του μεγαλύτερου έχθρου του ανθρώπου, του θανάτου, γιά νά τον «πατήσει» διά του δικού του σταυρικού θανάτου μιά γιά πάντα!

Άθανάσιος Παπαρνάκης

Εἰς μνημόσυνον

Θυμίαμα εὐγνωμοσύνης

-Καί δηλαδή τώρα εἶναι κοντά στον Χριστό;

-Ναί, εἶναι κοντά στον Χριστό.

Ὁ διάλογος μιᾶς μητέρας μέ τό μικρό της ἀγοράκι ἀκριβῶς πίσω μου τή στιγμή πού ἔχει τελειώσει ἡ Ἐξόδιος Ἀκολουθία. Στημένες μερικές κατασκηνώτριες στή σειρά, μέσα στον ἱερό ναό Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, στό Σιδηρόκαστρο, ὅπως πρῖν λίγες ἐβδομάδες στεκόμασταν στήν τραπεζαρία τῶν Ποροῖων, ξεπροβοδοῦμε τόν ἴδιο ἱερούργό, πού τόν ὑποδέχεται αὐτή τή φορά ὁ Κύριος στήν οὐράνια κατασκήνωση... Κι ἄν δέν μπορούσε νά συγκρατήσῃ τή χαρά του, κάθε φορά πού μᾶς ἔβλεπε στήν τραπεζαρία τῆς κατασκήνωσης, πόσο ἄραγε χαρούμενος θά ἦταν τή στιγμή πού θά συναντοῦσε τόν Θεό, πού διακόνησε γιά περισσότερα ἀπό ἐξήντα χρόνια!

Κυριακάτικη θεία Λειτουργία στήν κατασκήνωση... Κάτι τό ἰδιαίτερο! Τήν ἔχουμε συνδυάσει μέ ὄμορφες καί ὠφέλιμες ἐμπειρίες καί πάντα σημαδεύει τίς μέρες μας ἐκεῖ. Κατεβαίνοντας ἀπό τόν Ἀι-Γιώργη συνήθως ἀκολουθεῖ στήν τραπεζαρία ἀναστάσιμο πανηγύρι! Μία εἰκόνα πού ἐπαναλαμβάνεται σέ κάθε κατασκηνωτική περίοδο στον τόπο ἐκεῖνο, ἐδῶ καί τόσα χρόνια... Χαρούμενες φωνές, ἀναστάσιμα τραγούδια καί ἡ ὁμάδα ἐφημερίας στημένη στήν ὑποδοχή, μέχρι τή στιγμή πού θά περάσει ἀνάμεσά μας ὁ ἱερούργος πού μᾶς ἀγίασε στή θεία Λειτουργία. Τί ξεχωριστή αὐτή ἡ ὑποδοχή!... Στίς φετινές κατασκηνωτικές μου ἀναμνήσεις προστέθηκε καί μία ἄλλη παρόμοια, μά τόσο διαφορετική ὑποδοχή:

-Μαμά, ποιός εἶναι αὐτός;

-Εἶναι ὁ ἱερέας πού ἐρχόταν στήν κατασκήνωση.

Ἡ ψυχὴ τοῦ π. Δημητρίου Ἀποστολίδη, τοῦ ἀκούραστου γέροντα ἱερέα, εἶναι πιά κοντά στον Χριστό. Μᾶς διακόνησε τόσα χρόνια στήν κατασκήνωση τῶν Ποροῖων μέχρι τό τέλος, ὅπως πάντοτε μᾶς ἔλεγε ὅτι θά κάνει. Τό προχωρημένο τῆς ἡλικίας του δέν τόν πτοοῦσε ποτέ. Μέ τόν ἴδιο ἐνθουσιασμό περίμενε κάθε χρόνο τό καλοκαίρι γιά νά ἔρχεται στήν κατασκήνωση. Ξυπνοῦσε ἀπό τά χαράματα γιά νά φτάνει ἐγκαίρως, καί πολλές φορές τόν θυμόμαστε νά μᾶς λέει πῶς οὔτε νά κοιμηθεῖ μπορούσε τό βράδυ ἀπό τή λαχτάρα του νά βρεθεῖ ἀνάμεσά μας καί νά λειτουργήσῃ. Αὐτή ἡ λαχτάρα ἦταν ἐμφανής σέ ὅλους μας.

Μόλις δύο ἐβδομάδες πρῖν νά «φύγει», στά 89 του χρόνια, λειτούργησε στον ἀγα-

πημένο του Άι-Γιώργη για τὰ παιδιά του Λυκείου, μέ ένθουσιασμό έφήβου, πού τόν διακατείχε πάντοτε. Μέ τή χάρη καί τή σαφήνεια του δασκάλου, προσπαθούσε νά μᾶς έξηγήσει κάποιες εύχες τῆς θείας Λειτουργίας, γιά νά μᾶς βοηθήσει ἔτσι νά προσεγγίσουμε τό υπέρτατο Μυστήριο τῆς αγάπης του Θεοῦ. Στήν τραπεζαρία μέ τόν αὐθορμητισμό μικροῦ παιδιοῦ ἄρπαζε τό μικρόφωνο γιά νά μᾶς πει κάποια χαριτωμένη διδακτική ἱστορία ἢ μία προσωπική του εμπειρία. Ὅπως τήν τελευταία φορά, ὅταν ἄρχισε νά θυμᾶται ὅσα του ἔλεγε ὁ ἀγαπημένος του δάσκαλος Στέργιος Σάκκος, στή μνήμη του ὁποίου συχνά ἔκανε Τρισάγιο εύγνωμοσύνης.

Τίς δύο τελευταίες εβδομάδες πού δέν κατάφερε νά λειτουργήσει, εἶχε στόν νοῦ του τήν κατασκήνωση. Στίς ἐπικοινωνίες πού εἶχε μέ τὰ στελέχη ἐκείνη τήν περίοδο, ἐξέφραζε τήν αγωνία του: Πῶς θά ἐκκλησιαστοῦν τήν Κυριακή οἱ κατασκηνώτριες, ἀφοῦ δέν θά μπορούσε νά ἔρθει ὁ ἴδιος; Αὐτή του ἡ ἔγνοια κατάφερε πάλι νά τόν βάλει ἀνάμεσά μας καί νά τόν ἔχουμε μαζί μας μέχρι τό τέλος, ἀκόμη κι ἂν δέν ἦταν κοντά μας σωματικά...

Τῆν Ἐξόδιο Ἀκολουθία τέλεσε ὁ ἐπίσκοπος τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας κ.κ. Μακάριος, μαζί μέ τόν σεβασμιώτατο ἐπίσκοπο Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως κ.κ. Βαρνάβα, περιστοιχισμένοι ἀπό πολλούς κληρικούς. Παρουσιάστηκαν πτυχές ἀπό τήν προσωπικότητα καί τό πολυποίκιλο ἔργο του π. Δημητρίου, πού ἔζησε καί ἔφυγε μέσα στό φῶς τῆς Μεταμορφώσεως, στίς 7 Αὐγούστου. Ἐκ μέρους τῆς πολύτεκνης καί καλλιτεκνης οἰκογένειας του σεμνοῦ Λευῖτη τόν ἀποχαιρέτισε ὁ μεγαλύτερος γιός του Χαράλαμπος, πού μᾶς συγκίνησε ὅλους.

Πάτερ Δημήτριε, εύχαριστοῦμε τόν Θεό πού ἤμασταν κι ἐμεῖς ἓνα κομμάτι ἀπό τὰ 61 χρόνια τῆς ἱερατικῆς διακονίας σου. Τόν εύχαριστοῦμε πού μᾶς ἀξίωσε νά παίρνομε τήν εύλογία σου σχεδόν κάθε Κυριακή του καλοκαιριοῦ στόν Ἄι-Γιώργη μας καί νά ἀσπαζόμαστε τό χέρι σου μέχρι καί τίς τελευταίες σου στιγμές... Ἀνθρώπινα, δέν μπορούμε νά ποῦμε πῶς δέν στεναχωριόμαστε, πῶς δέν ἔλειπε κάτι ἀπό τίς Κυριακές τῶν τελευταίων περιόδων τῆς φετινῆς κατασκήνωσης... Καί δέν μπορούμε νά ποῦμε πῶς καί του χρόνου δέν θά νιώθουμε τήν ἴδια ἔλλειψη... Μά εἴμαστε ὅλοι παρηγορημένοι, γιατί ἔχουμε τή βεβαιότητα ὅτι ζεῖς ἀκόμη περισσότερη χαρά κοντά σ' Αὐτόν πού διακόνησες «ἄχρι τέλους». Στό πρόσωπο καί στό παράδειγμά σου ὄλον αὐτόν τόν καιρό, ιδιαίτερα ἐμεῖς οἱ νεότερες, εἶδαμε μπροστά μας τό τέλος του δρόμου, πού εἶναι ἡ Ἀνάσταση! Καί παρ' ὅλο πού δέν σ' ἔχουμε πιά κοντά μας σωματικά, ζοῦμε τή βεβαιότητα πού περιγράφουν οἱ στίχοι του τραγουδιοῦ ἀλλά καί ἡ ἴδια σου ἡ ζωή: «Κοιμούνται οἱ ἀδελφοί μας, μά οἱ ψυχές τους ζοῦν, στήν αἰώνια χώρα ὅπου μᾶς καρτεροῦν... Μέ πίστη ἀτενίζουμε σέ μνήμα φωτεινό... Κύριε, ἀνεστήθης, Κύριε!».

Καλό παράδεισο, «παππούλη μας»! Ἔτσι σέ προσφωνοῦσαν τὰ μικρότερα παιδιά τῆς κατασκήνωσης... Κι ἐμεῖς ἀπό ἐδῶ θά συνεχίσουμε νά σέ μνημονεύουμε καί νά σοῦ τραγουδοῦμε τήν ἱκεσία πού συνόδεψε τόν τελευταῖο χαιρετισμό μας στό μνήμα σου: «Παρακάλα, λευῖτη, νά φέρει ἡ αὐγή τή δικιά μας ἀνάσταση τώρα...».

Δημητρίου ἱερέως αἰώνια ἡ μνήμη!...

*Μέ εύγνωμοσύνη
Μιά κατασκηνώτρια*

ΚΑΤΑΣΚΗΝΩΣΗ ΕΙΣΑΙ ΑΓΙΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

Μέ τήν εὐχή τοῦ ἐπισκόπου Σιδηροκάστρου κ.κ. Μακαρίου οἱ κατασκηνώσεις μας στήν Καστανούσα καί στή Ἄνω Ποροῖα Σερρῶν λειτούργησαν γιά μία ἀκόμη χρονιά, προσφέροντας σέ ἑκατοντάδες ψυχές ὄλων τῶν ἡλικιῶν πνευματική ἀνανέωση. Τό φετινό ὄνομα «Μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ» (Α΄ Ἰω 4,4) τόνωσε τήν πίστη καί ἐνέπνευσε θάρρος στίς ψυχές μας.

ΑΝΩ ΠΟΡΟΪΑ

Δύο μήνες κύλησαν γεμάτοι εύλογίες στην πολυαγαπημένη πλαγιά. Κατασκήνωση, ένας άγιος σταθμός στη ζωή μας, πού κάθε χρόνο μάς ανεβάζει ψηλά, όχι μόνο τοπικά αλλά κυρίως τροπικά. Ή κατασκηνωτική μας οικογένεια αγάλλεται μακριά από τη σκόνη του κόσμου, έξω από τον άγχώδη ρυθμό των βιοτικών, μέσα στον χωροχρόνο του Θεού πατέρα. Μία στέγη, ένα φρούριο, μία καταφυγή από τον καύσωνα των πειρασμών, ένας χώρος χάριτος με γεύση πρωτοχριστιανικής ζωής. Έδω ψηλαφούμε την παρουσία του Θεού μέσα στην ανεπιτήδευτη αδελφική αγάπη, μαζί με πρόσωπα γνωστά ή και έντελώς άγνωστα. Απολαμβάνουμε την άπλη φιλάδελφη συναναστροφή, τις γεμάτες ενδιαφέρον συζητήσεις, τους γόνιμους προβληματισμούς, την επίλυση άποριών αλλά και τις διασκεδαστικές εκπλήξεις, τά χαρούμενα τραγούδια, τά πρωτότυπα παιχνίδια, τις προσεγμένες παραστάσεις, τις έορταστικές ή έπετειακές έκδηλώσεις, τή γνήσια ψυχαγωγία. Κι όλα μέσα σέ ένα κλίμα αϋθόρμητου ένθουσιασμού αλλά και λυτρωτικού συγκλονισμού.

Ή καθημερινή άγιογραφική μελέτη φωτίσε τόν νοϋ και προκάλεσε σεισμικές δονήσεις στίς καρδιές μας μέ τά θεόπνευστα παραγγέλματα. Ή ανάπτυξη πνευματικών θεμάτων, μέ γνώμονα τούς Πατέρες τής Όρθόδοξης Έκκλησίας, μάς πλούτισε σέ γνώση, αλλά πρωτίστως αύξησε τήν έπιθυμία νά ζήσουμε πιό χριστοκεντρικά. "Όλη αύτή ή πνευματική τροφή μάς έφοδίασε γιά τή χρονιά πού θά άκολουθήσει.

Συγχρόνως οί λατρευτικές εύκαιρίες, οί όρθρινές προσευχές μέσα στή φύση, οί άπλοι έσπερινοί λίγο πριν τό δειλί, τά άνεπανάληπτα άπόδειπνα κάτω από τόν έναστρο

ούρανό, οί γλυκές παρακλήσεις, τά ίκετευτικά ήμίωρά μας βεβαίωσαν πώς όντως χαμηλώνει ό ούρανόσ και σταλάζει θεία χάρη και έλεος στίς άποσταμένες μας καρδιές. Ίδιαίτερη εύλογία άποτέλεσε ή άρχιερατική θεία Λειτουργία στόν κατασκευτικό ναό του Άγίου Γεωργίου, χοροστατούντος του σεβασμιωτάτου έπισκόπου κ.κ. Μακαρίου.

Οί κατασκηνωτικές χαρές και τά βιώματα δύσκολα άποδίδονται λεκτικά! Κυριαρχεί ένα άτέρμονο εύχαριστώ, μία προσευχή δοξολογική γιά όσα θησαυρίσαμε και κυρίως μία έπιθυμία: τά μηνύματα τής κατασκήνωσης νά γίνουν άποφάσεις στή ζωή μας, ή εύγνωμοσύνη νά μεταποιηθεί έμπρακτα σέ δυνατή αγάπη πρός τόν Κύριο και χαρούμενη ύπακοή στό άγιο θέλημά του.

Ή ζωή στήν κατασκήνωση μοιάζει μ' έναν πανέμορφο πίνακα, μία έκτακτη ζωγραφιά, πού ξεκινά μέ χρώματα γήινα και συμπληρώνεται μέ ούράνιες άποχρώσεις. Παραθέτουμε λίγες πινελιές μικρών και μεγάλων κατασκηνωτριών, πού προσπαθούν νά άποτυπώσουν στό χαρτί πτυχές τής φετινής μείζονος εύτυχίας.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Σ' αυτή τήν κατασκήνωση πέρασα υπέροχα! Όλα ήταν τόσο όμορφα και τόσο οργανωμένα! «Κατασκήνωση Ποροία, ή χαρά δέν έχει λόγια!». Έδωτά μαθήματα αλλά και τό κάθε τί μιλάει γιά τόν μοναδικό και μεγάλο βασιλιά μας, τόν Χριστό, πού είναι ό μείζων. Μέ έντυπώσισαε ή αγάπη και ή φροντίδα όλων τών κυριών μας. Μεγάλη έντύπωση μου έκαναν και τά στελεχάκια, πού ήταν κοντά μας γιά νά μάς βοηθούν σέ κάθε μας ανάγκη. Παρόλο πού κουράζονταν πολύ, ήταν πάντα χαρούμενα!

Μ.Π., Αγία Ανθούσα

Ή ζωή έδω είναι σάν όνειρο. Τά παιχνίδια στό γήπεδο ήταν συναρπαστικά! Άν και κερδίσαμε μόνο μία φορά χρυσό μετάλλιο, μάθαμε νά χαιρόμαστε μέ τή χαρά του κάθε νικητή! Έμαθα νά χορεύω και τρεις παραδοσιακούς χορούς. Τό αγαπημένο όλων μας: ό «Κάβουρας»! Όταν

έμπαινε, σηκωνόμασταν όλες σέ ένα τεράστιο τρενάκι. Ή πιό διασκεδαστική στιγμή στην τραπεζαρία μας. Μά τό πιό σπουδαίο είναι πώς όλα σ' αυτή τήν κατασκήνωση μάς δείχνουν τήν άπειρη αγάπη του Θεού. Αυτό τό όνειρο θέλω νά τό ζω κάθε χρόνο ή και πιό συχνά, άν γίνεται!

Τ.Α., Αγία Χιονία

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Άπό τήν πρώτη στιγμή στην κατασκήνωση ένα αίσθημα γαλήνης μέ κατέκλυσε. Ή όμορφιά και ή αγάπη κυριαρχούν παντού. Όλα τά στελέχη εργάζονται άκούραστα μέρα και νύχτα γιά νά είναι γεμάτη ή κάθε μας στιγμή από

χαρούμενη δράση και πνευματική ώφέλεια.

Δ.Χ., Αδελφωμένες

Ίδιαίτερα οι ώρες στό άμφιθέατρο μέ κάνουν νά νιώθω τόν λόγο του Θεού νά άγγίζει τήν ψυχή μου και νά μου δείχνει τόν δρόμο τής άληθινής χαράς.

Σ.Μ., Αγνίστριες

Τά παιχνίδια στήν τραπεζαρία ἤ στό γή-πεδο μᾶς ξετρέλαναν φέτος! Ὁμορφος συναγωνισμός, χτυποκάρδια καί γέλια, ζητωκραυγές, μετάλλια... σωστό πανηγύρι. Πόσο ἀγωνιζόμαστε γιά τή νίκη! Μακάρι νά εἶχαμε τόσο πόθο καί γιά νίκες στόν πνευματικό ἀγώνα, μέσα στούς πειρασμούς τῆς καθημερινότητας.

Β.Δ., Ἀγωνίστριες

Πολύ ὀμορφες ἦταν φέτος οἱ «καλλιτεχνικές γωνιές». Πόσα δέν μάθαμε ἐκεῖ! Δημιουργήσαμε, κατασκευάσαμε, ράψαμε... μέ τόση χαρά καί ὀμορφη συνεργασία. Πολύ ωραία καί ἡ «ιατρική γωνιά», ὅπου τόσα διδαχθήκαμε ἀπό τίς γιαιτρούς τῆς κατασκήνωσῆς μας μέ πολύ εὐχάριστο τρόπο.

Α.Ο., Ἀκτινοβόλες

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

᾽Ω κατασκήνωση γλυκιά, μέ τόν μοναδικό πλοῦτο πού σου χάρισε ὁ Βασιλιάς τῶν οὐρανῶν, δέν θά σέ ἀλλάζα μέ τίποτε! Ἐδῶ ἐπικρατεῖ ἡ ἀγάπη, τό κυρίαρχο συστατικό γιά τή συνταγή τῆς εὐτυχίας. Ἐχομε κοινό στόχο νά ἀγγίξουμε τά ψηλά, νά καθίσουμε στό σύμπόσιο μαζί μέ τούς ἀγίους

καί τόν Χριστό! Ἡ κατασκήνωση μᾶς προσφέρει πολλά γιά νά συναντήσουμε τόν Θεό καί νά ζήσουμε τή δεκάτη ὥρα! Ἀνάβει μία φλόγα στήν καρδιά μας!

Νικηφόρες

Ἡ βραδινή κατασκηνωτική πορεία στό δάσος ἔφερε ὄντως ἕναν ἀέρα ἀγωνιστικό, δυνάμωσε τά φτερά μας. Ἀγωνιστές ἐνωμένοι βαδίζουν μέ ὑψωμένα τά λάβαρα, ἐνῶ ἀντηχοῦν παιάνες νικητήριοι, τραγούδια-ἀληθινές προσευχές! Κάθε στίχος μία μουσική κατάθεση ψυχῆς, μία ὑπόσχεση, μία ἱερή ἀπόφαση. Μία πορεία ἐνθουσιασμοῦ. Κύριε, τή σχολική χρονιά πού ἔρχεται θέλω νά βαδίσω τή δική σου πορεία, κάνοντας τά σωστά βήματα. Σφραγίδα στήν καρδιά μου Ἐσύ, πού Μείζων εἶ!

Π., Φιλάδελφες

Βρίσκομαι, λοιπόν, σέ μία κατασκήνωση που μαθαίνει στά παιδιά πώς νά αγαπούν καί νά μιλοῦν μέ τόν Θεό, νά ἀναπαύονται σέ Αὐτόν καί νά τόν ἀφήνουν νά τίς μεταμορφώνει. Πόσο ὁμορφο νά ἔχεις ἕνα μέρος πού σέ φέρνει πιό κοντά Του! Μακάρι καί ἄλλες ψυχές νά γνωρίσουν τήν ἀληθινή χαρά καί νά γευθοῦν τήν ὁμορφη ζωή πού προσφέρει ἡ κατασκήνωση, ὥστε νά ἀναπαυθοῦν στόν πλούσιο Πατέρα τους καί Αὐτός μέ τή σειρά του νά τοὺς δώσει τά ἀνεκτίμητης ἀξίας δῶρα του!

Εἰ., Φλογερές

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΩΝ

Ξεχωριστή τιμή γιά τή φοιτητική περίοδο ἀποτέλεσε ἡ ἐπίσκεψη τοῦ Μητροπολίτου Κίτρους κ.κ. Γεωργίου. Μέ ζωντανό λόγο καί

ψηφιακή παρουσίαση μᾶς ἐξιστόρησε τήν ἐπιστροφή τῆς Οὐκρανίας στό φῶς τῆς Ὁρθοδοξίας, μετά τήν πτώση τοῦ ἄθεου καθεστώτος. Ὁ Σεβασμιώτατος ἀπάντησε σέ διάφορες ἀπορίες καί μᾶς γνώρισε μία ἄγνωστη ἀγία, μία ἀπλή γυναίκα τῆς καθημερινότητας, τήν ἀγία Ἄλυπία. Μᾶς ἔδωσε τήν ἀφορμή νά ἐντυφῶσουμε στόν βίο της μέσα ἀπό τό ὁμῶνυμο βιβλίο πού διένειμε σέ ὅλες μας.

Δ.Ι.

Ἡ ἐπικοινωνία μέ τόν Θεό ἔνιωσα νά ἀπορροφᾷ τοὺς κραδασμούς τῆς παραγμένης μου ζωῆς. Ἱερή ἀκροβασία στά ἀστέρια, ὅπου ψάλλουν οἱ ἅγιοι. Ἐπιθυμῶ κι ἐγώ μία θέση πλάι τους. Κι αὐτή, ὅπως ἡ ζωή τους δείχνει, κερδίζεται μέ θυσία καί ἀγώνα. Δόνησαν τήν ὑπαρξή μου ὁ ρυθμός τῆς κιθάρας, οἱ μελωδικές φωνές καί κυρίως οἱ ἐναρμονισμένες ψυχές. Μπορεῖ νά μοιάζω μόνη, σάν ἕνα μικρό συρματάκι ἔτοιμο νά λυγίσει... Ἡ ψυχὴ μου ὅμως διαρρέεται ἀπό τό ἠλεκτρικό ρεῦμα τοῦ Χριστοῦ, πού ἀποδιώχνει κάθε πειρασμό γιατί: Μειζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ!

Χ.Χ., Ἡλιοτρόπια

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Κάθε φορά πού αξιώνομαι νά βρεθώ στον εύλογο χώρο τής κατασκήνωσης, νιώθω τά ίδια συναισθήματα, όπως κάθε κυριακάτικο πρωινό πού τρέχω νά συναντήσω τόν Κύριό μου καί ν' ἀποθέσω στά πόδια του τό φορτίο ὅλης τής ἐβδομάδας. Μόλις ἔρχομαι, ἀρχίζει ἡ ἱεραρχία, πού δέν κρατάει ὥρες ἀλλά μέρες, μέχρι νά φύγω. Κι ὕστερα, ἔρχεται μία ἐβδομάδα μέ ἀσυνήθιστα μεγάλη διάρκεια. Ἕνα δύσκολο, κοπιαστικό ταξίδι μέ πολλές ἀνατροπές, πού στό τέλος τοῦ δρόμου λάμπει τό φῶς τής κατασκήνωσης. Οἱ ἐμπειρίες τής γλυκιά παρηγοριά καί δύναμη στίς δύσκολες τίς ὥρες. Φορτωμένα τά χέρια ἀπό τά δῶρα τής. Τόσα χρόνια στίς πλαγίες τής κατασκήνωσης προσπαθεῖς νά μοῦ δείξεις τά μείζονα, Κύριε...

Κ. Σπ.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μᾶς σύναξε καί φέτος στήν ἀγαπημένη πλαγιά, μετά ἀπό μία χρονιά μέ εὐλογίες, δυσκολίες, ἀγωνίες... Καί μόνο πού μυρίζω τόν ἀέρα σου, κατασκήνωσή μου, μία αὔρα ἀνανέωσης πνέει μέσα μου. Καί μόνο πού βλέπω τό πρόσωπό σου, ἀδερφή μου, μοῦ εἶναι μία ὑπενθύμιση ὅτι «ὁ Θεός ἀγάπη ἐ-

στίν». Καί μόνο πού εἶστε ἀνάμεσά μας, ἀρχηγέ, βεβαιώνομαι ὅτι «ὁ Θεός ἐν ἡμῖν μένει!»...

Σέ τοῦτο τόν τόπο μεγαλώσαμε. Ἦρθαμε φοιτήτριες ἢ καί μαθήτριες καί γίναμε μεσήλικες. Σέ τοῦτο τόν τόπο ἀρχίσαμε νά ἀσπρίζουμε καί νά αὐλακώνει τό πρόσωπο... Ἐδῶ τό αὐλάκι τής καρδιάς μας γεμίζει κάθε χρόνο μέ λόγο Θεοῦ καί ἀρδεύει τή ζωή μας τήν ὑπόλοιπη χρονιά.

Ἐδῶ ὁ τόπος μυρίζει θυσιά καί προσευχή. Ἐδῶ τό χῶμα ποτίζεται ὄχι μόνο μέ νερό, ἀλλά μέ ἰδρώτα καί δάκρυα. Ἐδῶ τό καλοκαίρι δέν γνωρίζει ἀνάπαυλα. Ἐδῶ ξαναβάζω τίς προτεραιότητές μου σέ σωστή σειρά καί ἱεραρχῶ τό μείζον καί τό ἔλασσον.

Εὐφ. Μπ.

ΚΑΣΤΑΝΟΥΣΑ ΔΕΚΑ ΧΡΟΝΙΑ ΣΤΗΝ ΚΑΣΤΑΝΟΥΣΑ!

Ἡ φετινή καλοκαιρινή κατασκηνωτική διακονία σημαδεύτηκε ἀπό μία ξεχωριστή ἐπέτειο. Ἡ κατασκήνωση τῆς Ὁρθοδόξου Ἀδελφότητας «Ἀπολύτρωσις», στήν Καστανούσα Σερρών, συμπλήρωσε 10 χρόνια ζωῆς. Πῶς νά μὴν τό γιορτάσουμε; 10 χρόνια λειτουργίας τῆς κατασκήνωσης σημαίνουν... 10 χρόνια ἀναμνήσεις! Στό πλαίσιο αὐτό, ἀναφορές ἀφιερωματικοῦ χαρακτήρα ἔγιναν σέ ὅλες τίς περιόδους, μέ ἀποκορύφωμα τή μεγάλη πανηγυρική ἐκδήλωση πού ἔλαβε χώρα στίς ἐγκαταστάσεις τῆς κατασκήνωσης τήν Κυριακή 30 Ἰουλίου 2023.

Ὁ πνευματικός μας π. Μιχαήλ Κόνιας, σεβαστοί πατέρες ἀπό τή Θεσσαλονίκη, τήν Καστανούσα καί τά ὄμορα χωριά, σύσσωμο τό Διοικητικό Συμβούλιο τῆς Ἀδελφότητας, τοπικοί παράγοντες, κάτοικοι τοῦ χωριοῦ, συνεργάτες, ὅλοι ἀγαπητοί ἀδελφοί ἐν Χριστῷ, ἄντρες, γυναῖκες, μικρά καί... μεγάλα παιδιά, παλιοί καί νέοι κατασκηνωτές ἄρχισαν ἀπό νωρίς τό ἀπόγευμα νά καταφθάνουν στόν χώρο τῆς κατασκήνωσης. Τό ἀρχηγεῖο σημαιοστολισμένο, οἱ πέριξ χώροι

εὐπρεπισμένοι, ὅλα ἔτοιμα γιά νά ὑποδεχθοῦν τούς ἐκλεκτούς προσκεκλημένους. Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα θύμιζε ἐκείνη τή λαμπρή ἡμέρα τῶν ἐγκαινίων. Ἦταν 21 Ἰουλίου 2013.

Ἡ ἐκδήλωση ξεκίνησε μέ τά ἀποκαλυπτήρια ἀντιγράφου τῆς πλάκας τῆς θεμελίωσης, πού ἐντοιχίστηκε στήν ὄψη τοῦ Ἀρχηγείου, γιά νά θυμίζει τό ξεκίνημα τοῦ ἔργου καί τούς ἀνθρώπους πού τό σημάδεψαν μέ τόν κόπο τους. Ὁ πρόεδρος τῆς Ἀδελφότητας κ. Γεώργιος Μυτιληναῖος ἀπήλυθε λόγο δοξολογικό, ἀτενίζοντας νοερά πίσω ἀπό τίς δυσκολίες τοῦ ἐγχειρήματος τή ζωντανή παρουσία τοῦ Θεοῦ. Ἀκολούθησε συμβολική δενδροφύτευση ἐνός κέδρου προερχομένου ἀπό τόν Λίβανο, μέ τήν εὐχή τό ἔργο πού ἐπιτελεῖται στήν κατασκήνωση χρόνο μέ τόν χρόνο -σύν Θεῷ- νά ριζώνει καί νά αὐξάνει σάν τό ἀειθαλές καί βαθύσκιωτο δένδρο.

Ἀφοῦ πραγματοποιήθηκε ἡ ὑποστολή τῆς σημαίας ἀπό τούς λυκειόπαιδες κατασκηνωτές, ὅπως συμβαίνει κάθε δειλινό, κατασκηνωτές καί ἐπισκέπτες ἔλαβαν τίς θέσεις τους στό ἀμφιθέατρο,

για να παρακολουθήσουν τό έφορταστικό πρόγραμμα, πού μέ πολλή έπιμέλεια προετοιμάστηκε. Τά τραγούδια πού άκούστηκαν όχι μόνο από χείλη μά καί καρδιές νεανικές γεμάτες ένθουσιασμό, τά μουσικά όργανα πού συνόδεψαν μέ τό δικό τους ζωντανό παλμό, τά κείμενα πού άκούστηκαν, μά καί τά βίντεο πού παρουσίασαν τήν κατασκηνωτική μας ζωή καί τήν πρόοδο τών έργων αυτά τά 10 χρόνια, ό μικρός άδελφικός θεατρικός τσακωμός για τό ποιά κατασκήνωση (Πρώτη Φλωρίνης - Ζιάκας - Καστανούσα) ήταν τελικά καλύτερη στην 50ετή κατασκηνωτική διακονία τής Αδελφότητας, αλλά καί ή παρουσίαση τών τεχνικών δυσκολιών του έργου από ανθρώπους πού έπωμίστηκαν αυτή τήν ευθύνη μέ πνεύμα προσφοράς...

Κατακλυσμός σκέψεων, άναμνήσεων... πού μετατρέπονται σέ προσευχή! Δοξάζουμε τόν Κύριο για τά θαυμαστά πού έπιτελεί! Τόν ευχαριστούμε, γιατί εύλογεί τό έργο αυτό 10 χρόνια τώρα, καί ταπεινά τόν παρακαλούμε για τήν κατασκήνωση, για τούς ανθρώπους πού φιλότιμα τήν ενισχύουν από τό ύστέρημά τους, για όσους πέρασαν καί θα περάσουν από αυτήν· όλοι μία θέση να βρουν στην πατρική άγκαλιά του! Αμήν!

Μ.Σ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Στήν κατασκήνωση θέλω να πηγαίνω γιατί μαθαίνουμε πολλά καί ώραία πράγματα για τόν Χριστό. Ό π. Μιχαήλ καί ό άρ-

χηγός μάς είπαν πως να κάνουμε πράξη τίς έντολές του Χριστού καί να αγαπάμε ό ένας τόν άλλον. Επίσης μου άρεσαν όλα εκείνα τά ώραία παιχνίδια πού όργάνωσαν οι ομάδες για μάς. Εύχομαι του χρόνου να ξαναπάμε όλοι στην κατασκήνωσή μας!

Ι.Ν.

Στήν Καστανούσα μου άρεσε πού είχε πολύ ώραία παιχνίδια, όπως οι σταθμοί καί τό παιχνίδι του δάσους. Είχε πολύ καλούς ομάδες καί βοηθούς. Επίσης είχε τέλεια σπιτάκια καί πολύ ώραία μέρη. Μου άρεσε π ο λ ύ

πού κάναμε προσευχή κάθε πρωί, μεσημέρι καί βράδυ, όπως επίσης καί έπαρση τής σημαίας. Μακάρι να ήταν πιο πολλές μέρες καί σίγουρα θα ξαναπάω.

Δ.Στ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Καστανούσα 2023... Τι να πρωτοθυμηθώ; Τό πρωινό ξύπνημα, τά μαθήματα, τήν τραπεζαρία, τά παιχνίδια, τόν έκκλησιασμό; Κάτι πού σίγουρα έχει μείνει άνεξίτηλο στή μνήμη μου είναι ή πορεία στό βουνό. Η θέα

ἀποζημίωσε τήν κούρασή μας!

“Όλα ὑπέροχα καί χαρούμενα! Μία περίοδος πού περίμενα καί μετρούσα τίς μέρες γιά νά φτάσει. Μία περίοδος πού μᾶς γέμισε ἀπερίγραπτη χαρά. Τό μόνο πού μπορῶ νά πῶ εἶναι: ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Θ.Χ.

Τό λεωφορεῖο ἔρχεται νά μᾶς πάρει. Πολλοί ἀποχαιρετισμοί. Πολλά δάκρυα. Μακάρι αὐτό τό ὄνειρο νά μὴν τελειώνει ποτέ!

Κοιτάζω τά γήπεδα καί θυμᾶμαι τίς νίκες μᾶ καί τίς ἥττες μας. «Ὁ ἀγωνιστής εἴτε νικάει εἴτε νικιέται εἶναι πάντα νικητής». Αὐτό ἦταν τό σύνθημά μας πρὶν ἀπό κάθε ἀγώνα.

Κοιτάζω τήν τραπεζαρία καί θυμᾶμαι τά γεύματα, τά συνθήματα, τά παιχνίδια, ἀλλά καί τίς προσευχές πού κάναμε κάθε μέρα. Κοιτάζω τό ἀμφιθέατρο καί θυμᾶμαι τά τραγούδια πού λέγαμε κι ὅλα ὅσα ἀκούσαμε στά ἀπογευματινά μαθήματα. Κοιτάζω τό ἡρώο καί θυμᾶμαι τήν ἔπαρση καί τήν ὑπο-

στολή της σημαίας αλλά και τις αναφορές. Θυμάμαι, επίσης, όλα τα παιχνίδια: τήν καστανιάδα, τὰ τακάκια, τούς σταθμούς, τό παιχνίδι του δάσους και πολλά πολλά άλλα. Κοιτάζω τό άρχηγείο και βλέπω τό όνομα της κατασκήνωσης για τελευταία φορά.

Μπαίνω στό λεωφορείο. Κοιτάζω από

τήν κούραση ή έμπειρία ήταν μοναδική. Άκόμη, δέν θά μπορούσα νά παραλείψω τά νοστιμότατα φαγητά πού ήταν φυσικά αποτέλεσμα της άτέλειωτης αγάπης του μαγειρείου, πού έκανε τά πάντα για νά μάς ευχαριστήσει. Έλπίζω, μέ τή χάρη του Θεού νά βρεθούμε

τό παράθυρο όλη τήν κατασκήνωση και τήν άποχαιρετώ μέ τό βλέμμα μου. Έλπίζω του χρόνου νά είμαι πάλι έδώ!

Γ.Τσ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

Έχοντας τήν έμπειρία πολλών χρόνων σέ κατασκηνωτικές περιόδους διαφόρων ηλικιών, περίμενα όλη τή χρονιά τή στιγμή πού θά ξανασυναυτούσα όλους τούς συγκατασκηνωτές μου, για νά βιώσουμε μαζί στιγμές πού θά μείνουν χαραγμένες στην καρδιά μας. Άξέχαστα θά μου μείνουν τά μαθήματα του άρχηγού και του π. Μιχαήλ, καθώς μέσα από αυτά πήρα σημαντικές αποφάσεις για τήν πνευματική μου πρόοδο. Ίδιαίτερη θέση είχαν τά πρωταθλήματα, τά όμαδικά παιχνίδια αλλά και ή πορεία στό βουνό, πού παρά

και τήν επόμενη χρονιά στην πολυαγαπημένη μας Καστανούσα!

Π.Κ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Άλλη μία φοιτητική περίοδος έλαβε τέλος στην αγαπημένη μας Καστανούσα. Άλλη μία ευκαιρία νά φορτίσουμε τις πνευματικές μας μπαταρίες μέ ποικίλους τρόπους: μέ τήν καθημερινή μας προσευχή, πρωινή και βραδινή, μέ τήν καθημερινή μελέτη της άγιας Γραφής, τά άπογευματινά μαθήματα και τις βραδινές συζητήσεις μέ τόν άρχηγό μας και τόν π. Μιχαήλ, όπου είχαμε τήν ευκαιρία νά εκφράσουμε τις άγωνίες και τούς προβληματισμούς μας.

Μαζί βέβαια μέ τήν πνευματική καλλιέργεια, ικανοποιήθηκε και ή ανάγκη για άσκηση και ψυχαγωγία. Οί άγωνες ποδοσφαίρου,

μπάσκετ, βόλεϋ και τὰ ἐπιτραπέζια στους τραπεζόπαγκους ζωντάνεψαν τὴν κατασκήνωση καὶ ἦταν κάτι πού εἶχε λείψει πολὺ ἀπὸ τὴν καθημερινότητά μας στὶς πόλεις. Μία ἀκόμα ὄμορφη συνήθεια τῆς κατασκήνωσης, πού ἀναπολούσαμε ἀπὸ τὰ σπίτια μας, ἦταν τὰ τραγούδια καὶ οἱ παραδοσιακοὶ χοροὶ στὴν τραπεζαρία μετὰ τὸ μεσημεριανὸ τραπέζι τῆς Κυριακῆς· ἓνα πανηγύρι. Πράγματι, ἡ ζωὴ μας κοντὰ στὸν Χριστὸ εἶναι πανηγύρι, πού δὲν ἔχει τίποτα νὰ ζηλέψει ἀπὸ τίς πρόσκαιρες χαρὲς καὶ διασκεδάσεις τοῦ κόσμου. Καὶ μπορούμε νὰ εἴμαστε σίγουροι γι' αὐτό, καθὼς ὁ Χριστὸς εἶναι ἰσχυρότερος ἀπὸ αὐτόν πού κυριαρχεῖ στὸν κόσμο, ὅπως διατρανώνει καὶ τὸ ὄνομα τῆς κατασκήνωσης μας: «Μεῖζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἢ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ».

A.K.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ

Πέρασαν κίολας δέκα χρόνια ἀπὸ τότε πού βρεθήκαμε γιὰ πρώτη φορά στὴν καταπράσινη πλαγιά τοῦ Μπέλλες, στὴν κατασκήνωση τῆς Καστανούσας. Ὅπως τότε, ἔτσι καὶ φέτος, βρεθήκαμε πάλι στὸ ἴδιο μέρος με φίλους καὶ ἀδερφούς γιὰ τέσσερις μέρες, πού τίς περιμένουμε με ἀνυπομονησία ὅλη τὴ χρονιά. Φορτωμένοι με μέριμνες καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τίς ἀτελείωτες ὑποχρεώσεις, περιμένουμε αὐτὲς τίς μέρες γιὰ νὰ γεμίσουμε τίς μπαταρίες μας με τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ με τὴ συναναστροφή με τοὺς ἀδερφούς μας. Δύσκολα μποροῦν νὰ χωρέ-

σουν σέ λέξεις τὰ συναισθήματα πού βιώσαμε καὶ φέτος!

Τὰ μαθήματα πλοῦσια καὶ χορταστικά τόνωσαν τὸ ἠθικὸ καὶ μᾶς γέμισαν με αἰσιοδοξία γιὰ τὴ συνέχιση τῆς πνευματικῆς μας πορείας. Τὰ ἀναγνώσματα ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψη τοῦ Ἰωάννου καὶ τὴν πρὸς Ἐφεσίους Ἐπιστολὴ μᾶς ὑπενθύμισαν τὴν παντοδυναμία τοῦ

Κυρίου μας καὶ γέμισαν τίς καρδιές μας με ἐλπίδα ζωντανή. Ὁ λόγος τοῦ ἀπ. Παύλου «Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίῳ καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος αὐτοῦ» μᾶς ἐνίσχυσε νὰ μὴν ἀπογοητευόμαστε στὶς δυσκολίες καὶ στοὺς πειρασμούς. Ἡ ἑορταστικὴ θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, πού συνέπεσε με τὴν ἑορτὴ τῆς Μεταμορφώσεως -τί ἀγαθὴ συγκυρία νὰ γιορτάζουμε τὴ Μεταμόρφωση τοῦ Κυρίου ψηλά στό βουνὸ με φίλους καὶ ἀδερφούς!-, μᾶς “χόρτασε” καὶ μᾶς τόνωσε με τὴ συμμετοχὴ μας στὸ θεῖο Τραπέζι καὶ με τὸν λόγο τοῦ Εὐαγγελίου. Τὰ “πηγαδάκια” με τοὺς ἀδερφούς -τόσο κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἡμέρας ὅσο καὶ μεταμεσονύκτια- ἦταν γιὰ ἄλλη μιά φορά ἀναζωογονητικά. Αὐτὴ ἡ ἡρεμὴ καὶ βαθειὰ ἐπικοινωνία μᾶς ἐπέτρεψε νὰ ἀνταλλάξουμε ἀπόψεις, νὰ λάβουμε ἀποφάσεις καὶ νὰ ἀναζητήσουμε κοινὲς λύσεις στὰ προβλήματα πού μᾶς ἀπασχολοῦν. Ἰδιαίτερη ἦταν ἡ χαρὰ μας, πού ἐκτός ἀπὸ τοὺς παλιούς καὶ γνωρίμους φίλους, στὴν κατασκήνωσή μας καλωσορίσαμε καὶ νέους ἀδερφούς, με κοινὲς ἀγωνίες καὶ δίψα γιὰ πνευματικὴ ἐπικοινωνία.

Οἱ μέρες δυστυχῶς πέρασαν γρήγορα καὶ με τὴν καρδιά γεμάτη εὐγνωμοσύνη προσευχηθήκαμε ὅλοι μαζί γιὰ τελευταία φορά: «Ἐλέησέ μας, Κύριε, καὶ εὐλόγησε τὸν ἀγώνα μας!». Μακάρι νὰ μᾶς ἀξιώσει ὁ Κύριος νὰ μείνουμε πάντοτε πιστοὶ στὴν Ἐκκλησία του καὶ νὰ ξαναβρεθοῦμε ὅλοι μαζί στὴν Καστανούσα μας καὶ τὸ ἐπόμενο καλοκαίρι!

Δ.Μ.

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΩΝ

Κατασκήνωση οικογενειών...

Άναμφισβήτητα είναι ή πιό όμορφη κατακλείδα τής θερινής περιόδου!

Ίσως οι πολλοί νά τό χαρακτηρίσουν άθλο αυτό πού έμεις κάνουμε κάθε χρόνο, Ίσως καί τρέλα αυτό πού άνυπομονούμε κάθε χρόνο νά συμβεί:

Πολλές οίκογένειες μαζί μοιραζόμαστε έναν χώρο στή φύση καί άπολαμβάνουμε μικροί καί μεγάλοι τρεις ξέγνοιαστες ήμέρες στήν κατασκήνωση τής Καστανούσας. Τό καταπληκτικό είναι ότι φεύγοντας μένουν εύχαριστημένοι όλοι, άπό τά πιό μικρά παιδιά μέχρι καί τούς γονείς μας. Τό πρόγραμμα μπορεί νά ίκανοποιήσει όλα τά γούστα καί όλες τς ήλικίες!

Στό γήπεδο σίγουρα θά συναντήσεις τά άγόρια νά παίζουν ποδόσφαιρο -καί μέ ήλιο καί βροχή-, παρακάτω στό γήπεδο του μπάσκετ κάποια παιδονόμος θά άπασχολεί τά παιδιά μέ όμαδικά παιχνίδια. Άνεβαίνοντας πρός τά έπάνω θά δεις τά πιό μικρά νά χαίρονται στήν καινούργια Παιδική Χαρά. Στό

κίοσκι άπέναντι άπό τό άρχηγείο θά είναι κάποια παρέα άγοριών ή κοριτσιών, πού πότε θά μιλάνε καί πότε θά τραγουδάνε κατασκηνωτικά τραγουδια. Στό άρχονταρίκι θά συναντήσεις τούς γονείς νά παρακολουθούν τό μάθημα καί νά συζητούν μεταξύ τους, καί στήν κουζίνα τά παιδιά τής διακονίας, πού θυσιάζουν τς διακοπές καί τήν ξεκούρασή τους γιά νά μή λείψει σ' έμάς τίποτα. Καί όλοι αυτοί στό τέλος καθενός άπό τά όκτώ τριήμερα οίκογενειών, μέ ένα στόμα ζητούν: «Άρχηγέ, θέλουμε παράταση!».

Στέκεται κανείς καί θαυμάζει αυτή τή μεγάλη οίκογένεια πού μάς χαρίστηκε άπλόχερα, τήν κοινωνία των άδελφών πού μαζί τής άπολαμβάνουμε ξεχωριστά όχι μόνο τούς χειμώνες αλλά καί τά καλοκαίρια μας.

Κυρίε μας, σέ εύχαριστούμε πού πραγματοποιήσες καί αυτό τό όνειρο: Στή δικιά μας κατασκήνωση νά συντελείται αυτό τό θαύμα! Μίλησε, Έσύ, στις καρδιές όλων αυτών πού γεύτηκαν τό δώρο τής αγάπης σου καί άξιώσέ μας καί του χρόνου νά άπολαύσουμε τς εύλογίες σου. Άμήν!

B.Δ.

Στῆς ἁγία-Μαρίνας τό πανηγύρι

Παραμονή τῆς ἁγίας Μαρίας, σέ θάλασσα ἢ βουνό, σέ περικαλλή ναό ἢ ταπεινό ξωκκλήσι, ὁ Ἐσπερινός τῆς γιορτῆς τῆς εἶναι ἓνα νεανικό πανηγύρι: μία νέα κοπέλα, ἀψηφώντας τόν θάνατο, μαρτύρησε γιά τήν ἀγάπη τοῦ Νυμφίου τῆς. «Νύμφη εὐκλεής», ἔφθασε στόν νυφικό θάλαμο στολισμένη, πεποικιλμένη, στεφανηφόρος, εὐθαλής καί τελικά νικήτρια!

Ἐνα τέτοιο ἀπόγευμα τοῦ Ἰουλίου βρέθηκα στήν κατασκήνωση τῶν Ποροῖων. Τό προσευχητάρι τῆς κατασκήνωσης εἶναι ἀφιερωμένο στή δεκαπεντάχρονη μάρτυρα. Μέ κατάνυξη ψάλθηκαν τά τροπάρια τοῦ Ἐσπερινοῦ. Τά νέα παιδιά τοῦ σήμερα γιορτάζουν ἓνα νεαρό κορίτσι, πού ἔζησε χιλιάδες χρόνια πρίν, καί ἡ κατασκήνωση γίνεται μία γέφυρα πού τά ἐνώνει μαζί τῆς. Γι' αὐτό αὐθόρμητα οἱ κατασκηνώτριες μέ

ψαλμούς καί ὕμνους περιφέρουν τήν εἰκόνα τῆς Ἁγίας στόν κατασκηνωτικό χώρο. Στά μονοπάτια τῆς κατασκήνωσης, πού συνήθως ἀντηχοῦν τραγούδια, γέλια καί συζητήσεις, περπατοῦσε τώρα ἡ Ἁγία, μέσα σέ μία κατανυκτική, προσευχητική ἀτμόσφαιρα. Ἦταν σάν νά ἀπλωνετό μαρτυρικό τῆς χέρι νά ἀγκαλιάσει ὅλη τήν κατασκήνωση, σάν νά περιδιάβαινε τίς σκηνές, σάν νά γινόταν μία ἀπό τίς κατασκηνώτριες.

Ἐνωσα τήν ἀνάγκη νά προσευχηθῶ στήν ἔφηβη Ἁγία γιά τά νέα παιδιά, πού καί στίς μέρες μας ἀγωνίζονται στά ἴχνη τῆς, νά μή φοβοῦνται κανέναν Ὀλύβριο. Ἀλλά καί γιά ὅλα ἐκεῖνα τά παιδιά πού ζοῦν ὑποταγμένα στούς δαίμονες τῆς ἐποχῆς μας...

Ἐσκυψα νοερά νά τή ρωτήσω ποιο ἦταν τό μυστικό τῆς καί ἄντεξε, μικρό κορίτσι, τόσα μαρτύρια. Σάν νά μου ψιθύρισε πώς εἶναι ἡ ἴδια ἀγάπη πού λειτουργεῖ χρόνια τώρα τήν κατασκήνωση. Εἶναι ὁ ἴδιος Κατασκηνωτής πού ἐμπνέει αἰῶνες τώρα νεανικές ψυχές.

Ὅποιος νομίζει ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶναι μόνο γιά τούς γέροντες, ἄς κάνει τόν κόπο νά ἀνέβει παραμονή τῆς ἁγίας Μαρίας στά Ἄνω Ποροῖα!

Μία κατασκηνώτρια

Τό όλοκαύτωμα τῆς Σαμοθράκης

Ἡ σφαγή τῆς Σαμοθράκης, ἔργο τοῦ Αὐγούστου Βινσόν, Μουσείο τοῦ Λούβρου.

Τὴν 1η Σεπτεμβρίου τοῦ '21 ἀποβιβάστηκαν στὸ νησί τῆς Σαμοθράκης, στὴν περιοχή Μακρυλιές, περίπου 1.000-2.000 Τούρκοι ὑπὸ τὸν ὑποναύαρχο Καρα-Αλή. Οἱ Σαμοθρακίτες εἶχαν μάθει γιὰ τὸν ξεσηκωμό τοῦ Γένους τὸν Μάρτιο τοῦ '21 καὶ παρακινήθηκαν ἀπὸ ὅσους εἶχαν μνηθεῖ στὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ ἀπὸ τοὺς Ψαριανούς νὰ συμμετέχουν στὴν Ἐπανάσταση. Ἔτσι, ἀρνήθηκαν νὰ πληρώσουν τὸν φόρο, παρὰ τίς παραινήσεις τοῦ ἀπεσταλμένου τῶν Τούρκων, ἑνὸς Ἰμβριώτη μὲ τὸ ὄνομα Λογοθέτης. Ἐπειδὴ φοβήθηκαν ὅτι ἡ ἀρνήσή τους θὰ προκαλοῦσε τὴν ὀργὴ τῶν Τούρκων, εἶχαν ἀρχίσει νὰ προετοιμάζονται γιὰ νὰ ἀμυνθοῦν μὲ τὴν καθοδήγηση ἑνὸς Σαμιώτη, πού γνῶριζε τὴ χρῆση τῶν ὄπλων. Ὁ Ἴων Δραγούμης στὸ βιβλίο του «Σαμοθράκη» παραδίδει τὰ γεγονότα τοῦ ὀλοκαυτώματος, ὅπως τὰ ἄκουσε ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ νησιοῦ.

Μετὰ τὴν ἀποβίβαση τῶν Τούρκων οἱ Σαμοθρακίτες ἄρχισαν νὰ φεύγουν στὰ βουνά καὶ οἱ λίγοι πού δοκίμασαν νὰ ἀντισταθοῦν, ὑπὸ τίς διαταγές τοῦ ἀνώνυμου Σαμιώτη, σκορπίστηκαν γρήγορα. Ἐφτακόσιους ἀπὸ τοὺς κατοίκους πού εἶχαν καταφύγει στὰ

βουνά, οἱ Ὀθωμανοὶ τοὺς ἔφεραν πίσω μὲ δόλο, δημιουργώντας τὴν ἐντύπωση ὅτι θὰ τοὺς δώσουν χάρη. Ὅμως στὴν τοποθεσία «Ἐφκάς», στὸ κάστρο τῆς πρωτεύουσας, τῆς Χώρας, τοὺς δολοφόνησαν ὅλους. Ἀκολούθησε γενικὴ σφαγὴ τοῦ ἄρρενος πληθυσμοῦ, δέκα χιλιάδων περίπου ἀνδρῶν καὶ ἀγοριῶν. Τὰ γυναικόπαιδα πωληθήκαν στὰ παζάρια τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς Σμύρνης. Τὰ σπιτία τους κάηκαν. Ἡ σφαγὴ κι ὁ ἐξανδραποδισμὸς κράτησαν ἕνα μῆνα καὶ γλύτωσαν μόλις 33 οἰκογένειες.

Στὸ ἱστορικὸ κείμενο ἑνὸς ἀνώνυμου γάλλου φιλέλληνα διαβάζουμε τὴ συγκλονιστικὴ ἀφήγηση χήρας ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη, ἡ ὁποία μετὰ τὴ σφαγὴ πουλιέται σκλάβοι στὴ Σμύρνη, περνάει ἀπὸ τὴν Κύπρο κι ἔπειτα ἀπὸ πολλές περιπέτειες καταλήγει ἐλεύθερη πιά στὴν ἰταλικὴ πόλη Spezzia. Ὁ Πουκεβίλ διηγεῖται καὶ τὴ θαρραλέα πράξη μιᾶς ἄλλης Σαμοθρακίτισσας, τῆς Κωνσταντίας, ἡ ὁποία, ὅταν εἶδε τὸν ἄνδρα τῆς Θεόφιλο νεκρὸ στὰ πόδια τῆς καὶ ἐνῶ τὴν ἄρπαζαν γιὰ νὰ πωληθεῖ, αὐτοκτόνησε μὲ τὸ μαχαίρι τοῦ τούρκου φύλακά

της, προτιμώντας τόν θάνατο από τή σκλαβιά. Τήν καταστροφή τής Σαμοθράκης απέικόνισε ὁ Γάλλος Auguste Vinchon στόν πίνακα «Μετά τή σφαγή τής Σαμοθράκης», πού βρίσκεται στόν Λούβρο. Στό Ἐθνικό Ἱστορικό Μουσείο σώζεται Εὐαγγέλιο τρυπημένο ἀπό τουρκική λόγχη.

Μόνο μετά ἀπό ἐξαετή ἐρήμωση ἄρχισαν κάποιοι νά ἐπανέρχονται στό νησί. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς πού ἐπέστρεψαν τό 1837 ἦταν πέντε πρώην αἰχμάλωτοι, πού ἐξιλαμίστηκαν γιά νά γλυτώσουν. Αὐτοί μετανόησαν καί ἀσπαστήκαν καί πάλι τή χριστιανική πίστη. Παρά τίς παραινήσεις τῶν συμπατριωτῶν τους νά φύγουν γιά νά διασωθοῦν, παρέμειναν στό νησί. Ὅταν ὁμως ἐγκαταστάθηκε στό νησί τοῦρκος ἱεροδικαστής, τούς συνέλαβε καί τούς ἔστειλε στή φυλακή στή Μάκρη, λίγο ἔξω ἀπό τήν Ἀλεξανδρούπολη. Ἐκεῖ, παρά τίς πιέσεις καί τίς ἀπειλές, δέν ἄλλαξαν τήν πίστη τους καί θανατώθηκαν μέ βασανιστικό τρόπο. Τιμῶνται ὡς νεομάρτυρες τήν Κυριακή τοῦ Θωμά καί τά λείψανά τους φυλάσσονται στόν ναό τής Παναγίας στή Σαμοθράκη.

Παναγιώτης Μητσόπουλος

Ἐθνικό Ἱστορικό Μουσείο, Εὐαγγέλιο ἀπό τή Σαμοθράκη, λειψισμένο ἀπό τοὺς Ὀθωμανοὺς τό 1821.

Μορφές πού ξεχωρίζουν

Καρλ Κρατσόιξεν, Ἰωάννης Μακρυγιάννης

Ὁ πρωτεργάτης τοῦ ἑλληνικοῦ συντάγματος

Ἡ 3η Σεπτεμβρίου 1843 ἀποτελεῖ ἡμερομηνία-ὀρόσημο στήν ἱστορία τής Ἑλλάδας. Εἶναι ἡ μέρα τής ἀνακήρυξης τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος. Ἡ Ἑλλάδα ἀποκτᾶ τό πρῶτο της σύσταγμα, τίς πρῶτες δημοκρατικές ἐλευθερίες, πού κατοχυρώνουν τά δικαιώματα τῶν πολιτῶν. Τό γεγονός αὐτό συντελεῖται τή νύχτα τής 2ας πρὸς τήν 3η Σεπτεμβρίου τοῦ 1843, μέ πρωτοβουλία τοῦ στρατοῦ καί μέ πρωταγωνιστές τόν συνταγματάρχη τοῦ ἵππικοῦ Δημήτριο Καλλέργη καί τόν στρατηγὸ Ἰωάννη Μακρυγιάννη. Μέχρι τότε ὁ βασιλιάς κυβερνοῦσε ὡς ἀπόλυτος μονάρχης, χωρὶς νά λογοδοτεῖ σέ κανέναν. Ἦταν τό πολίτευμα «ἐλέφ Θεοῦ μοναρχία».

Ὁ στρατηγός Μακρυγιάννης εἶναι ὁ κύριος ἐμπνευστής καί πρωτεργάτης τοῦ Κινήματος τής 3ης Σεπτεμβρίου 1843. Κύριο γνώρισμα τοῦ χαρακτήρα του εἶναι ἡ ἀγνότητα. Δέν κινεῖται κάτω

από την έπηρεια σκοπιμοτήτων. Οί κρίσεις του, οί σκέψεις του καί οί έλεγχοί του κινούνται από άγνά έλατήρια. Ίδιαίτερο χαρακτηριστικό του ήθους του είναι ό άσυμβίβαστος άγώνας του έναντίον του ψέματος, του δόλου, μέ σκοπό την υπεράσπιση της αλήθειας.

Πολλά κύρια στελέχη του Κινήματος κατευθύνονται στό σπίτι του Μακρυγιάννη, για νά δώσουν τό τελικό σύνθημα. Ή χωροφυλακή παρατηρεί τίς ύποπτες κινήσεις γύρω από τό σπίτι, τό περικυκλώνει καί τό πολιορκεί.

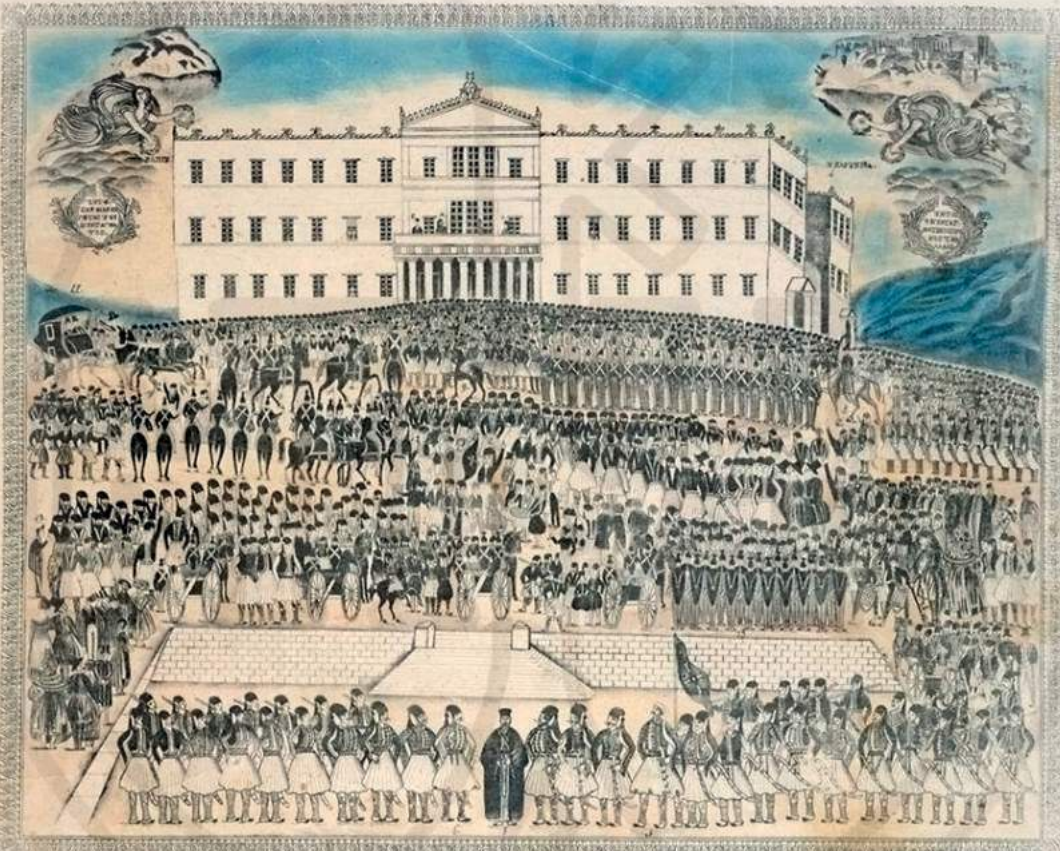
Οί χωροφύλακες ξεστομίζουν βρισιές έναντίον του Μακρυγιάννη. Τόν προστάζουν νά παραδοθεί, διότι διαφορετικά θά βάλουν φωτιά καί θά τούς κάψουν όλους. Ή ζωή του διατρέχει πλέον βέβαιο κίνδυνο. Μέσα σ' εκείνη τή θύελλα άνα-

δεικνύεται τό μεγαλείο του. Πέφτει στά γόνατα καί ζητάει από τόν Θεό φώτιση καί θάρρος. Σηκώνεται ένισχυμένος, ψυχωμένος αλλά καί άποφασισμένος για την πατρίδα. Μέ τή σκέψη μήπως εκείνο τό βράδυ σκοτωθεί, συντάσσει, μέσα σ' εκείνη την άντάρα, τή διαθήκη του, πού περιέχεται στά «Άπομνημονεύματά» του κι άποτελεί έναν έθνικοθρησκευτικό θούριο:

«Είς δόξαν του δίκιου καί μεγάλου Θεοϋ.

Κύριε, Παντοδύναμε! Έσύ, Κύριε, θά σώσεις αυτό τό άθώο έθνος. Είμαστε άμαρτωλοί, είσαι Θεός! Έλέησέ μας, φώτισέ μας, ένωσέ μας καί κίνησέ μας άναντίον του δόλου καί της άπάτης, της συστηματικής τυραγνίας της πατρίδος καί θρησκείας. Είς δόξαν Σου, Κύριε, ση-

Η Επανάσταση της 3ης Σεπτεμβρίου 1843, Μουσείο Μπενάκη

κώνεται απόψε ή σημαία τής λευτεριάς
άναντίον τής τυραγνίας! Πατριώτες! Πε-
θαινώ διά τήν πατρίδα. Στέκω εις τόν ὄρ-
κον μου τόν πρῶτον. Δέν μπορῶ, πατρί-
δα, νά σέ βλέπω τοιοῦτως καί τῶν σκο-
τωμένων τά παιδιά καί οἱ γριγιές νά δια-
κονεῦουν καί τίς νιές νά τίς βιάζουν διά
κομμάτι ψωμί εις τήν τιμήν τους οἱ ἀπα-
τεῶνες τής πατρίδος. Γιωματές οἱ φυλα-
κές ἀπό ἀγωνιστᾶς καί στά σοκάκια σου
διακονεῦουν αὐτοῖνοι οἱ ἀγωνισταί, ὅπου
χύσανε τό αἷμα τους, διά νά ξαναειπωθεῖ
"πατρίδα Ἑλλάς". Εἶτε ἐλευτερία κατά
τούς ἀγῶνες μας καί θυσίες μας, εἶτε θά-
νατος σ' ἐμάς! Πεθαινώ ἐγώ πρῶτος ἀ-
πόψε. Ἔχετε γειά, πατριώτες, καί εις τήν
ἄλλην ζωὴν σμίγομεν, ἐκεῖ ὅπου ἔναι καί
οἱ ἄλλοι συναγωνισταί μας, εις τόν κόρ-
φον τοῦ ἀληθινοῦ Βασιλέως, τοῦ μεγάλ-
ου Θεοῦ, τοῦ ἀληθινοῦ.

Πατρίδα, σ' ἀφήνω ἀνήλικα παιδιά
καί γυναῖκα, ἄν τ' ἀφήσουνε ζωντανά, τ'
ἀφήνω εις τήν προστασίαν σου. Κοίταξε
ὅτ' εἶναι παιδιά τοῦ τίμιου ἀγωνιστῆ Μα-
κρυγιάννη. Ποτές αὐτός δέν σέ ψύχρανε
εις τά δεινά σου καί τώρα πρόθυμος νά
πεθάνει διά σένα, γιά νά σέ ἴδουνε τά
παιδιά του ἐλεύτερη Ἑλλάδα κι ὄχι πα-
λιοψάθα τής τυραγνίας καί τῶν κολάκων
της. Διά τά παιδιά μου ἀφήνω κηδεμόνες
τόν κύριον Μιχαήλ Σκινά, Μελά, Δόσι-
ον, Καλλεφουρνά, γυναικάδελφόν μου
Σκουζέ καί τήν γυναῖκα μου. Καί ν' ἀκο-
λουθήσετε κατά τήν παλιά μου διαθήκη
ὅ,τι διαλαμβάνει, κι ἄν ἀμελήσετε, εις
τήν ἄλλην ζωὴν θά μοῦ δώσετε λόγον.
Βιαστικός γράφω καί μέ τήν σημαία μου
εις τό χέρι. Ἔχετε γειά ὅλοι καί τήν τυ-
ραγνίαν νά μήν τήν ἀφήσετε νά φωλιάσει
εις τήν πατρίδα, νά μήν ντροπιάσετε τό-
σα αἵματα ὅπου χύθηκαν.

1843 Σεπτεμβρίου 2, μεσάνυχτα, Μα-

κρυγιάννης».

Παραδίδει τή διαθήκη του στή σύζυγό
του, μέ τήν ἐντολή νά τήν τοποθετήσῃ
κάτω ἀπό μιά πέτρα, γιά νά μήν καεῖ, σέ
περίπτωση πού οἱ χωροφύλακες κάψουν
τό σπίτι τους.

Πάνω στήν ὥρα καταφθάνουν ἐξή-
ντα ἀγωνιστές, πρόθυμοι νά τόν ὑπερα-
σπιστοῦν κι ἀποφασισμένοι νά πεθά-
νουν. Εἶναι ὁ αἰθέρας τής κλεφτουριάς
τοῦ 1821! Συγχρόνως πάνω ἀπό τήν Ἀ-
κρόπολη ἀκούγονται χιλιάδες φωνές:
«Συνέλευση! Σύνταγμα!». Οἱ καμπάνες
ἤχουν χαρμόсуна. Ἡ Ἀθήνα ὅλη στό πό-
δι. Οἱ χωροφύλακες θορυβοῦνται, ὀ-
πισθοχωροῦν. Ὁ Μακρυγιάννης, ἀνεμί-
ζοντας τήν ἐπαναστατική σημαία του,
κατευθύνεται μαζί μέ τούς ἀγωνιστές στό
παλάτι. Τό πλήθος τόν ἀποθεώνει. Τόν
σηκώνει ψηλά. Μιά ἰαχή συνεχῶς ἐπανα-
λαμβάνεται: «Σύνταγμα! Σύνταγμα!». Ἡ
λαοθάλασσα περισφίγγει τά ἀνάκτορα,
ἀλαλάζοντας: «Ζήτω τό Σύνταγμα!».

Ἡ βασίλισσα Ἀμαλία πρεσβεύει στόν
σύζυγό της θετικά γιά τά αἰτήματα τῶν
ἐπαναστατῶν. Ὁ Ὀθων, πιεσμένος ἀπό
παντοῦ, δέχεται τίς ἀξιώσεις τοῦ στρα-
τοῦ καί τοῦ λαοῦ. Ἀναγνωρίζει τό πρῶτο
Ἑλληνικό Σύνταγμα καί ὑπογράφει συ-
νταγματικές ἐλευθερίες. Ἡ Ἐπανάσταση
θριάμβευσε!

Σήμερα, ὁ χῶρος πού συγκεντρώθη-
καν ὁ στρατός καί ὁ λαός, ζητώντας μέ
σθένος ἀπό τόν βασιλιά Σύνταγμα, ὀνο-
μάζεται «Πλατεία Συντάγματος» κι εἶναι
ἡ δεύτερη μεγαλύτερη πλατεία τής Ἑλ-
λάδας.

Ὁ φωτεινός ἥρωας γιά ἄλλη μιά
φορά ἀπέδειξε περίτρανα πῶς λειτουρ-
γεῖ στό «ἐμεῖς» καί ὄχι στό «ἐγώ».

Ἑλληνίς

Μήνυμα S.O.S. από τόν βυθό

Υπάρχουν στιγμές πού βρίσκεται κανείς μετέωρος απέναντι σέ ανθρώπινα ναυάγια καί τραγωδίες. Καί διερωτᾶται ἄν αὐτά θά μπορούσαν νά ἀποφευχθοῦν ἢ τά προκάλεσε ἡ ἀνθρώπινη ἀβελτηρία καί ἡ «ὑβρις»... Ὅποια, ὅμως, κι ἄν εἶναι ἡ αἰτία τους, τό ἀποτέλεσμα δέν ἀλλάζει, ἀφοῦ ὁ βυθός τῆς θάλασσας ἐκρυσσε γιά πάντα χωρίς διακρίσεις τά ἀνθρώπινα κουφάρια.

Ἦταν 14 Ἀπριλίου 1912, εἴκοσι λεπτά πρὶν τά μεσάνυχτα, ὅταν τά γέλια, οἱ χαρούμενες φωνές, οἱ χοροί καί τά τραγούδια πάγωσαν γιά πάντα στό βρετανικό ὑπερωκεάνιο «Τιτανικός», τό μεγαλύτερο τότε πλοῖο τοῦ κόσμου. Βυθίστηκε παρασύροντας στόν ὑγρό του τά-

φο 1.503 ἀνθρώπους.

Ἐκτοτε ὁ «Τιτανικός» ἔγινε «μνημεῖο» ἀλλά καί διαρκῆς ὑπόμνηση κατὰ τῆς ἀνθρώπινης ἀλαζονείας. Οἱ διαφημίσεις γιά τή χλιδή, τίς ἀνέσεις, τά ἄλλα μηχανικά τεχνολογικά προτερήματα, τό «ἀβύθιστο» τοῦ πλοίου γέμισαν μετά τό ἀτύχημα λαϊκή ὀργή καί τίς δύο πλευρές τοῦ Ἀτλαντικοῦ. Ἡ ὑβρις ἦταν φανερή. Πρόκειται γιά τήν πιό κλασική περίπτωση, πού μοιάζει μέ ἀρχαία ἐλληνική τραγωδία. Παραλληλίστηκε ἀπό θεωρητικούς καί στοχαστές μέ τήν ἀλματώδη πρόοδο τῆς τεχνολογίας καί τῆς ἐπιστήμης, πού θεωροῦνται ἀκατανίκητες, ἤδη ὅμως ἔχουν προσκρούσει στά δικά τους παγόβουνα τῶν ποικίλων ἀδιεξόδων καί

της πολύμορφης κρίσης.

Ὁ «Τιτανικός» ἀποτελεῖ τό σύμβολο τῆς ἀνθρώπινης φιλοδοξίας καί ὑπερφάνειας καί τοῦ τρόπου μέ τόν ὁποῖο μπορεῖ νά καταστραφεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τά στοιχεῖα τῆς φύσης. Εἶναι ἕνας ἀληθινός μῦθος γιά τό πῶς ἕνα ὑποτιθέμενα ἀβύθιστο πλοῖο ἀπαστράπτου-σας καί πολυτελοῦς νέας τεχνολογίας -κατασκευασμένο ἀπό 50.000 τόνους χάλυβα- μπόρεσε νά διαρραγεῖ ἀπό ἕνα κομμάτι παγωμένου νεροῦ. Ὅταν σκεφτόμαστε τόν «Τιτανικό», θυμόμαστε τίς αἰώνιες τραγικές ἀλήθειες: Ὅτι ἡ ὕβρις προκαλεῖ τή νέμεση (=θεία δίκη) ὅτι ὁ ἄνθρωπος προγραμματίζει, ὁ Θεός ὁμως ἀποφασίζει ὅτι τά μονοπάτια τῆς κενοδοξίας ὀδηγοῦν μόνο στόν τάφο καί ὅτι κανένα χρηματικό ποσό δέν μπορεῖ νά σέ βοηθήσει νά ἐξαπατήσεις τόν θάνατο.

18 Ἰουνίου 2023: Τό βαθυσκάφος «Τιτάν» ἐξαφανίστηκε στόν Βόρειο Ἀτλαντικό Ὠκεανό, στά ἀνοικτά τῶν ἀκτῶν τῆς Νέας Γῆς, στόν Καναδά. Βρισκόταν σέ μιά τουριστική ἀποστολή πρὸς τό ναυάγιο τοῦ «Τιτανικού», μέ ἐπιβαίνοντες πέντε δισεκατομμυριούχους -ἀνάμεσά τους ἕνας πατέρας μέ τόν 19χρονο γιό του. Ἀφοῦ ἐντοπίστηκαν τά συντρίμια τοῦ βαθυσκάφους, ἐπιβεβαιώθηκε καί ἀνακοινώθηκε ἐπίσημα ὅτι σημειώθηκε αἰφνίδια διάρρηξη τοῦ σκάφους λόγω ξαφνικῆς ἐμφάνισης ρωγμῆς -μᾶλλον ἀπό κατασκευαστική ἀστοχία-, πού προκάλεσε, ἐξαιτίας τῆς τεράστιας ἐξωτερικῆς πίεσης, ἔκρηξη τοῦ σκάφους πρὸς τά μέσα (ἐνδόρρηξη), μέ ἀποτέλεσμα τόν ἀκαριαῖο θάνατο ὅλων τῶν ἐπιβατῶν.

Ὅταν γνωστοποιήθηκε ἡ εἶδηση γιά

τὴν ἀπώλεια τοῦ ὑποβρυχίου, παραλληλίσθησαν ἡ ἀρχικὴ ἐπιχείρηση τοῦ «Τιτανικού» μέ τὴν τελευταία τοῦ «Τιτάνα». «Τιτανικός καί ὑποβρύχιο Titan συνεχίζουν καί παίρνουν ζωές δισεκατομμυριούχων», παρατήρησαν. «Ἡ ἀλαζονεία καί ἡ ὕβρις πού ὀδήγησαν τόν Τιτανικό στὴν καταστροφή εἶναι ἀκριβῶς τά ἴδια πού ἔστειλαν αὐτοὺς τοὺς ἀνθρώπους μέ αὐτό τό ὑποβρύχιο στὴ μοίρα τους», εἶπαν. «Ἡ ἀνθρώπινη ὑπερβολικὴ αὐτοπεποίθηση τιμωρεῖται, ὅπως καί στόν Πύργο τῆς Βαβέλ», ἔγραψαν.

Ἡ ἐφευρετικότητα καί ἡ μηχανικὴ μας ἰδιοφυῖα μπορεῖ νά κατανηκεῖ σέ μιά στιγμή. Ὅσοι διακατέχονται ἀπό τό λεγόμενο «σύνδρομο τοῦ Τιτανικού» καί δέν βλέπουν τό μοιραῖο παγόβουνο πού βρίσκεται μπροστά τους, σίγουρα κινδυνεύουν ἀπό τό ἐνδεχόμενο μιᾶς καταστροφῆς. Ἡ τεχνολογία καί ἡ ἐπιστήμη δέν ἀποτελοῦν πανάκεια.

Ὁφείλουμε πάντα νά ἔχουμε ὑπ' ὄψιν μας τίς ἀνεπιθύμητες ἐπιπτώσεις, τό ἀπροσδόκητο καί τό ἀπρογραμματίστο ἢ ἀπροσχεδιάστο. Ἡ ζωὴ μας δέν ἀκολουθεῖ πάντα τὴν ἀτραπό τῆς «κανονικότητας» γι' αὐτό τό «κακό» μᾶς βρίσκει ὅλους ἀνεξαιρέτως ἀπροετοίμαστους καί ἀνυπεράσπιστους, καθὼς τό «παγόβουνο» παραμονεύει νά μᾶς καταστρέψει. Τουλάχιστον νά μὴν τό προκαλοῦμε ἀφήνοντας τὴ ζωὴ μας λάφυρο στίς τεχνολογικὲς ἐπιτυχίες ἢ τίς κερδοσκοπικὲς διαθέσεις τῶν ἀνθρώπων.

Παρόμοια κατάληξη εἶχε στίς 28 Ἰανουαρίου τοῦ 1986 ἡ ἐκτόξευση τοῦ διαστημικοῦ λεωφορείου «Τσάλεντζερ» (= πρόκληση). Διαλύθηκε 73 δευτερόλεπτα μετὰ τὴν ἐκτόξευσή του, μέ συ-

νέπεια τόν θάνατο τοῦ ἑπταμελοῦς πληρώματός του -στήν ἀποστολή συμπεριλαμβάνονταν γιά πρώτη φορά δύο ἀπλοί πολίτες-, τσαλακώνοντας τό γόητρο τῆς NASA. Θυμηθήκαμε ἔτσι τά λόγια τοῦ Κυρίου διά τοῦ προφήτη Ὁβδιοῦ: «Ἀκόμα κι ἂν χτίσεις τή φωλιά σου στά ψηλά, καθώς ἀετός πού μοιάζει σάν νά βρίσκεται ἀνάμεσα στ' ἀστέρια, ἐγώ σοῦ τό λέω, ὁ Κύριος, πώς κι ἀπό κεῖ θά σέ γκρεμίσω κάτω» (1,4).

Στούς σημερινούς καιρούς τῆς παράνοιας καί τοῦ ἄκρατου παραλογισμοῦ πού ζοῦμε, ὄλο καί περισσότερο πληθαίνουν τά στοιχεῖα πού κατατείνουν στή μαρτυρία ὅτι ἡ πρόοδος τοῦ σύγχρονου πολιτισμοῦ συνδέεται διαρκῶς καί στενότερα μέ τήν προώθηση τῆς ὑβρεως. Καί πρόκειται γιά μιᾶ ὑβρη καθολικῆς μορφῆς, ἀφοῦ ἀναφέρεται στή σχέση τοῦ πολιτισμοῦ μέ τήν κοινωνία, μέ τή φύση καί μέ τήν ἴδια τήν εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀνάκληση καί ἡ ὑπενθύμιση τοῦ ἀρχαίου σχήματος «ὑβρις-ἄτη-νέμεσις-τίσις» ἔχει ξεχωριστή σημασία, ὄχι μόνο γιά νά ξαναβροῦμε ἀρχές καί ἀξίες πού καταχωνιάσαμε, ἀλλά καί γιά νά ἀναθεωρήσουμε τίς προτεραιότητές μας, τά «πρέπει» καί τά «θέλω» μας, τόσο ὡς ἄτομα ὅσο καί ὡς συλλογικότητες.

Ἡ «τίσις» (=τιμωρία), ἂν ἄμεσα δέν ἀλλάξουμε μυαλά, ἀναπόφευκτα μᾶς περιμένει. Καί θά εἶναι πολύ σκληρή, πολύ ἠχηρή, ἂν δέν ἀποκαταστήσουμε τίς «σταθερές» τῆς ζωῆς, πού ἀπολέσαμε καί τίς ὁποῖες ἔχουμε ἀνάγκη νά ἀποδεχτοῦμε ἐπείγοντως ὡς πιεξίδα τοῦ προσανατολισμοῦ μας.

Εὐδοξία Αὐγουστίνου

Διήγημα

Μοιρασμένη στά δύο

Ὁ Ἀλή γεννήθηκε στήν Κερύνεια, ἀλλά οἱ γονεῖς του γεννήθηκαν στή Λεμεσό. Ὁ Παναγιώτης γεννήθηκε στή Λεμεσό, μά οἱ γονεῖς του ἦταν γέννημα θρέμμα τῆς Κερύνειας. Καί ὁ Παναγιώτης καί ὁ Ἀλή εἶχαν πόθο νά γνωρίσουν τά μέρη ὅπου γεννήθηκαν οἱ γονιοί τους, μά φτάσανε κι οἱ δύο νά γίνουν δεκαοκτώ χρονῶν καί δέν τά κατάφεραν νά δοῦν μέ τά μάτια τους τίς πατρογονικές τους ἐστίες.

- Ἀπό πού εἶσαι, φίλε; ρώτησε ὁ Παναγιώτης τόν συμφοιτητή του, πού κάθισε δίπλα του καί ἔμοιαζε τό ἴδιο ἀγχωμένος μέ κεῖνον.

- Ἀπό τήν Κύπρο, ἀπάντησε ὁ συμπαθητικός νέος.

- Ἀλήθεια; Κι ἐγώ Κύπριος εἶμαι, μέ λένε Παναγιώτη. Ἐσύ ἀπό ποῖο μέρος εἶσαι; ρώτησε μέ ἐνθουσιασμό ὁ Παναγιώτης.

- Εἶμαι ὁ Ἀλή κι εἶμαι ἀπό τήν Κερύνεια, ἀπάντησε χαμηλώνοντας τά μάτια ὁ Ἀλή.

- Ἐποικος; ρώτησε ἐχθρικά ὁ Παναγιώτης.

- Τουρκοκύπριος πρόσφυγας ἀπό τή Λεμεσό. Οἱ γονεῖς μου, δηλαδή, εἶναι ἀπό τή Λεμεσό, ἐξήγησε ὁ Ἀλή.

Δέν μίλησε ἄλλο ὁ Παναγιώτης. Βρέθηκε στό Κέιμπριτζ ὡς ἕνα ἀπό τά πιό ἔξυπνα μυαλά τῆς γενιάς του, τό ἴδιο κι

ὁ Ἄλῃ. Θά ἦταν ἀπό δῶ καί πέρα συμφοιτητές. Ἦταν κι οἱ δύο τους ξένοι σέ μία ξένη γῆ, μά ὄχι ἀπλά δέν εἶχαν κάτι κοινό πού νά τούς συνδέει, ἀλλά ἀντίθετα ἐκείνη ἢ αἱματοβαμμένη πράσινη γραμμή, ἐκείνη ἢ ζωγραφισμένη τουρκική σημαία πού τούς κοίταζε μέ ἀλαζονεία ὅλες τίς ὥρες κάτω ἀπό τόν ταπεινωμένο Πενταδάκτυλο, ἦταν ὅ,τι τούς χώριζε γιά πάντα.

- Ἐσύ ἀπό πού εἶσαι; τόν ρώτησε δειλά ὁ Ἄλῃ, σάν τόν εἶδε νά σφίγγει μέ ὀργή τίς γροθιές του.

- Ἀπό τήν Κερύνεια! τοῦ ἀπάντησε, μά οἱ Τοῦρκοι μέ διώξανε στή Λεμεσό.

Ἔφυγε πολύ ἀναστατωμένος ἀπό τό πανεπιστήμιο ὁ Παναγιώτης. Ἦταν ἢ πρώτη φορά πού ἔφυγε ἀπό τό σπίτι του, ἢ πρώτη φορά πού ἦταν μακριά ἀπό τήν οἰκογένειά του. Λένε πώς τά ἀγόρια εἶναι πιό δυνατά ἀπό τά κορίτσια, μά ἡ καρδιά τοῦ Παναγιώτη ὑπέφερε πολύ ἀπό τήν ἔλλειψη τῶν δικῶν του. Γύρισε στό σπίτι του ἀποκαμωμένος. Ἦ συνάντησή του μέ τόν Ἄλῃ ἔκανε τή μοναξιά του ἀκόμα μεγαλύτερη. Τοῦρκο βρῆκε νά πρωτογνωρίσει! Καί τοῦ φάνηκε στήν ἀρχή τόσο καλό παιδί! Ἔκανε ἀμέσως μία βιντεοκλήση στό σπίτι του, γιατί ἔνιωσε τήν ἀνάγκη νά τούς δεῖ.

Τούς βρῆκε ὅλους μαζεμένους κάτω ἀπό τή λεμονιά τῆς αὐλῆς τους. Στή Λεμεσό ἀρχές Σεπτεμβρίου εἶναι ἀκόμα βαθύ καλοκαίρι. Ἀπό τή χαρά του ξέχασε καί τόν Ἄλῃ καί τό πανεπιστήμιο. Τούς εἶδε ὅλους ἕναν-ἕναν! Ἀπό τόν παππού Παναγή καί τή γιαγιά Ἀνθοῦσα μέχρι καί τόν μικρό τους Ἀντρέα, πού δέν μπόρεσε νά τοῦ πεῖ τίποτα ἄλλο, μοναχά νά τοῦ στείλει φιλάκια μέσα ἀπό τήν περπατούρα του.

- Σοῦ ἔχουμε μία ἔκπληξη, γιέ μου,

τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του καί τόν πιάσανε τά κλάματα.

Τρόμαξε ὁ Παναγιώτης, μά γρήγορα ὁ πατέρας τοῦ ἐξήγησε.

- Μᾶς δώσανε ἄδεια σήμερα καί ἐπισκεφτήκαμε τά κατεχόμενα. Πήγαμε στήν Κερύνεια καί στό σπίτι μας! Πόσο μᾶς ἔλειψες σήμερα, γιέ μου!

- Θά σοῦ στείλω φωτογραφίες, πετάχτηκε ἡ Χριστίνα, ἢ ἀδελφή του.

- Πῶς ἦταν τό σπίτι, πατέρα; Σᾶς ἄφησαν οἱ Τοῦρκοι νά μπεῖτε μέσα; ρώτησε καί συνειρμικά ὁ νοῦς του ἔτρεξε στόν Ἄλῃ. Ἀσυναίσθητα ἔσφιξε τίς γροθιές του.

- Τί νά σοῦ πῶ, γιέ μου! πετάχτηκε ὁ παππούς ὁ Παναγῆς. Τό σπίτι μας ἔπρεπε σέ χέρια καλῶν ἀνθρώπων. Τό πιστεύεις ὅτι στόν τοῖχο εἶχαν κρεμασμένες τίς κορνίζες μέ τή φωτογραφία τοῦ γάμου μας καί τίς πρώτες παιδικές φωτογραφίες τοῦ πατέρα σου;

- Τοῦρκοι καί καλοί γίνεται, παππού; ρώτησε λιγάκι ἐνοχλημένος ὁ Παναγιώτης.

- Φαίνεται πώς γίνεται, Παναή μου. Τόσο καλοί, πού κλάψαμε μαζί γιά τό κακό πού βρῆκε τήν Κύπρο μας.

- Γιά νά τό λές ἐσύ, παππού, ἔτσι θά εἶναι, εἶπε προβληματισμένος ὁ Παναγιώτης.

Ἔκλεισε τή βιντεοκλήση, γιά νά τοῦ στείλει ἡ Χριστίνα τίς φωτογραφίες. Ἔμεινε γιά ὥρες νά κοιτᾷ τήν οἰκογένειά του μέσα κι ἔξω ἀπό τό παραλιακό τους σπίτι στήν Κερύνεια. Πόσες φορές ἔκλεινε τά μάτια καί τό ὄνειρευόταν, ὅπως ἀκριβῶς τούς τό περιέγραφε ὁ παππούς! Καί νά το τώρα μπροστά του, ὅπως τό φανταζότανε! Μέ τίς λεμονιές καί τίς πορτοκαλιές στή μεγάλη αὐλή τους, μέ τή μεγάλη κληματαριά πού σκίαζε ὅλη

τήν είσοδό του καί μέ τά δύο μπαλκόνια του, στολισμένα μέ γλάστρες καί γιασεμιά.

- Μόλις κατέβω στήν Κύπρο, θά πάω! εἶπε μιλώντας μόνος του δυνατά καί τοῦ φάνηκε πολὺς ὁ χρόνος μέχρι τὰ Χριστούγεννα.

Τὴν ἄλλη μέρα ἔφτασε στό πανεπιστήμιο μέ τὴ σκέψη φορτωμένη Κερύνεια. Ὁ Ἀλή ἦταν ἐκεῖ καί τὸν περίμενε.

- Καλημέρα, Παναγιώτη! Θέλεις νά ἀκούσουμε μαζί κάτι; τὸν ρώτησε καί, δίχως νά περιμένει ἀπάντηση, πάτησε τὸ κουμπὶ στό κινητὸ του κι ὁ Παναγιώτης ἄκουγε τὸ ἀγαπημένο πονεμένο τραγούδι: «Ἡ δική μου ἢ πατρίδα ἔχει μοιραστεῖ στά δυό, ποιὸ ἀπὸ τὰ δυό κομμάτια πρέπει νά ἀγαπῶ;».

- Τὸ ξέρεις, Παναγιώτη, ὅτι ἡ στιχουργὸς τοῦ τραγουδιοῦ εἶναι Τουρκοκύπρια καί ὅτι εἶναι τὸ πιὸ ἀγαπημένο μου τραγούδι;

- Ἔχεις δίκιο, Ἀλή! Οἱ δικοὶ μου χθὲς πῆγαν στό σπίτι μας στήν Κερύνεια καί βρῆκαν μέσα Τουρκοκύπριους πολὺ καλοὺς ἀνθρώπους, ἀπάντησε ὁ Παναγιώτης κι ἔβγαλε τὸ κινητὸ του ἀπὸ τὸ σακάκι του.

- Γιά δὲς....

Ἔσκυψε ὁ Ἀλή πάνω ἀπὸ τὴν ὀθόνη τοῦ Παναγιώτη καί πῆρε μέ τρεμάμενα χέρια τὸ κινητὸ πιὸ κοντὰ του.

- Ἀπίστευτο! ψιθύρισε. Ἀπίστευτο!

- Τὸ γνωρίζεις τὸ σπίτι; ρώτησε ὁ Παναγιώτης.

- Εἶναι τὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου καί τοῦ παπποῦ μου, εἶπε καί ξέσπασε σὲ κλάματα ὁ Ἀλή.

- Εἶναι τὸ σπίτι τοῦ πατέρα μου καί τοῦ παπποῦ μου, πού ὁ παππούς σου τὸ σεβάστηκε, εἶπε ὁ Παναγιώτης καί τοῦ ἔδωσε τὸ χέρι.

- Μαζί θά πᾶμε στήν Κερύνεια, Παναγιώτη, εἶπε δακρυσμένος ὁ Ἀλή.

- Μαζί θά πᾶμε καί στὴ Λεμεσό, Ἀλή, ἀπάντησε ὁ Παναγιώτης. Μόνο νά ξέρεις ὅτι ἐγὼ θά ἀγωνίζομαι μέχρι νά ξαναδώσω στὸν Πενταδάκτυλο τὴν περηφάνια πού τοῦ πήρανε, μέχρι νά ξεστοιχειώσῃ ἐκεῖνο τὸ μισοφέγγαρο ἀπὸ τὴν πλάτη του, γιατί ἐγὼ θέλω τὴν Κύπρο λεύτερη κι ἐλληνική!

- Πιὸ καλά, φίλε μου, καί γιὰ μᾶς, μία Κύπρος λεύτερη καί ἐλληνική, παρά μία πατρίδα μισή καί τουρκική, ἔτσι λέει κι ὁ πατέρας μου συχνά....

- Ὁ παππούς μου κι ὁ παππούς σου κάτω ἀπὸ τὴν κληματαριά στήν Κερύνεια νά πίνουν μαζί κουμανταρία μέ χαλούμι καί καρπούζι, εἶπε κοιτώντας ξανά τὴ φωτογραφία ὁ Παναγιώτης, αὐτὸ σημαίνει Λευτεριά!

Ἑλένη Βασιλείου

Συζητώντας τὰ γεγονότα...

Χρυσή συμπαράσταση!

Βγαίνοντας από τό σπίτι του, στή Θεσσαλονίκη, πέταξε τὰ σκουπίδια στόν κάδο άπορριμμάτων καί έφυγε για τή δουλειά του. Άνοιγοντας όμως τό χρυσοχοείο συνειδητοποίησε ότι δέν κρατούσε τή μικρή σακουλίτσα μέ τὰ χρυσαφικά. Η «χρυσή» σακουλίτσα ήταν άξιας μερικων χιλιάδων ευρώ. Σκέφτηκε ότι θά τήν είχε πετάξει μέ τὰ σκουπίδια στόν κάδο καί πανικοβλήθηκε. Άπευθύνθηκε στούς ύπευθύνους καθαριότητας τής πόλης. Άπό κεί καί πέρα ξεκίνησε μία άμεση κινητοποίηση όλων τών εργαζομένων πού έμπλέκονταν, μέ άποτέλεσμα μέσα σέ 45 λεπτά ή περιβόητη πολύτιμη σακουλίτσα νά έχει παραδοθεί στόν σοκαρισμένο ιδιοκτήτη της. Έκπληκτος άπό τήν άμεση κινητοποίηση όλων, εύχαρίστησε, άφησε τό φιλοδώρημά του καί πήγε ήσυχος στή δουλειά του.

Όντως άξιοθαύμαστη καί χρυσή ή συμπαράσταση τών ύπαλλήλων καθαριότητας καί πολλά συγχαρητήρια τούς άξίζουν! Κινούνται δίπλα μας καί άνάμεσα μας καθημερινά, φροντίζοντας τήν ύγιεινή τής πόλης, του Δήμου, τής γειτονιάς μας. Όποτε μάς δίνεται εύκαιρία, άξίζει νά τούς λέμε κι έμείς ένα «εύχαριστώ».

Ύπουργείο Οικογένειας καί... «γάμος» όμοφυλοφίλων.

Σύμφωνα μέ πληροφορίες, τό έπόμμενο διάστημα θά κατατεθεί νομοσχέδιο πού θά προβλέπει τόν «γάμο» όμοφυλοφίλων, όπως είχε προαναγγείλει τόν Ιούλιο ό πρωθυπουργός. Είναι χαρακτηριστικό ότι πριν άπό τίς έκλογές τής 25ης Ιουνίου δέν είχε γίνει ή παραμικρή κουβέντα άπό τό κυβερνων κόμμα για τό ζήτημα. Ήξεραν προφανώς ότι τόσο ό «γάμος» όσο καί ή «τεκνοθεσία» άπό όμοφυλόφιλους θά προκαλέσουν άντιδράσεις άπό μεγάλη μερίδα του έλληνικού λαού.

Τό τραγικότερο όμως είναι ότι τό νομοσχέδιο θά κατατεθεί άπό τό νεοσύστατο Ύπουργείο Οικογένειας (σέ συνεργασία μέ τό Ύπουργείο Δικαιοσύνης). Μάλλον Ύπουργείο «διάλυσης τής οικογένειας» θά έπρεπε νά όνομαστεί...

Είθε!

Άπό τό Καλπάκι Ιωαννίνων ως τά σύνορα μέ τήν Άλβανία τὰ περισσότερα σχολεία έχουν κλείσει άπό τήν πρώτη 10ετία του 21ου αιώνα. Τό φετινό σχολικό έτος «κλείνουν» άλλες 26 σχολικές μονάδες στό έσωτερικό τής Ήπείρου, όχι λόγω έλλειψης διδακτικού προσωπικού, οικονομικων πόρων ή κτηρια-

Συζητώντας τὰ γεγονότα...

κῶν ὑποδομῶν, ἀλλὰ λόγω ἔλλειψης μαθητῶν!!! Λείπουν τὰ παιδιά καί ὄχι μόνο ἀπό τήν Ἡπειρο. Ἡ ὑπογεννητικότητα στήν Ἑλλάδα εἶναι τό ὑπ' ἀριθμόν ἕνα πρόβλημα. Ἀλλά καί ἡ ἐγκατάλειψη τῶν παραμεθόριων περιοχῶν δέν εἶναι μικρότερο καί λιγότερο σοβαρό. Καί τὰ δύο ἀπαιτοῦν μία ὑπεύθυνη ἀντιμετώπιση ἀπό τό ἐλληνικό κράτος. Εἶθε τό νεοσύστατο Ὑπουργεῖο Οἰκονομίας νά ἀσχοληθεῖ σοβαρά! Θά εἶχε πολλά νά σκεφτεῖ καί νά δρομολογήσει γιά τό δημογραφικό, ἀντί νά σπεύδει νά νομιμοποιήσει τόν «γάμο» τῶν ὁμοφυλοφίλων, πού ἐπί τοῦ θέματος ἀναμφίβολα χειροτερεύει τὰ πράγματα!!

Ἡ καταπίεση τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Βορείου Ἡπείρου συνεχίζεται...

Ξεπερνάει πλέον τούς τρεῖς μήνες ἡ παράνομη προφυλάκιση τοῦ ἐκλεγμένου δημάρχου Χειμάρρας, Φρέντη Μπελέρη. Οἱ ἀρχές τῆς Ἀλβανίας μάλιστα ἀρνοῦνται νά τοῦ δώσουν ἄδεια νά ὀρκιστεῖ Δήμαρχος, μέχρι νά γίνει ἡ δίκη, μέ ἀποτέλεσμα νά κινδυνεύει νά ἐκπέσει τοῦ ἀξιώματός του.

Ὁ λόγος γιά ὅλα αὐτά, βέβαια, εἶναι ἡ παραχώρηση τῶν παραθαλάσσιων ἐκτάσεων τῆς Χειμάρρας σέ "ἡμετέρους" τοῦ καθεστώτος Ράμα, μέ ἀστεῖο

ἀντίτιμο, ἀντί νά ἐπιστραφοῦν στούς Ἕλληνες γηγενεῖς, πού εἶναι οἱ νόμιμοι ἰδιοκτήτες τους. Ὁ δήμαρχος Χειμάρρας θά μπορούσε νά μπλοκάρει αὐτές τίς «ἐπενδύσεις» καί νά ἀποκαταστήσει τήν ἀδικία.

Ἄς ἐλπίσουμε νά ἐνταθοῦν οἱ πιέσεις καί ἀπό τήν Εὐρωπαϊκή Ἑνωση, ὥστε αὐτή ἡ περιπέτεια νά ἔχει αἶσιο τέλος!

Ἡ πίστη κοστίζει

Σάν νά μήν πέρασαν ἑκατοντάδες χρόνια ἀπό ἐκείνους τούς ἔνδοξους πρώτους αἰῶνες τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ ἱστορία ἐπαναλαμβάνεται σέ διαφορετικούς τόπους καί μέ διαφορετικούς τρόπους μέχρι καί σήμερα, στόν 21^ο αἰῶνα μ.Χ.. Ὁ Χριστός διώκεται! Ἡ πίστη σ' Αὐτόν κοστίζει ἀκόμη καί τή ζωή τῶν πιστῶν του. Κι αὐτό δέν ἔχει πάψει ἀπό τήν ἐποχή τῶν κατακομβῶν καί τῶν ἀμφιθεάτρων μέχρι τή σημερινή τῶν ἐξτρεμιστικῶν ἐπιθέσεων. Ἐτσι χαρακτηρίστηκε καί ἡ νέα ἐπίθεση (16/8) μουσουλμάνων τοῦ Πακιστάν, κατά τήν ὁποία φανατικές ὁμάδες βεβήλωσαν καί κατέστρεψαν γιά ἄλλη μιὰ φορά χριστιανικούς ναούς, ἐνῶ ἔκαψαν δεκάδες σπίτια χριστιανῶν.

ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
20071

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΙΣ»
ΠΕΛΟΠΟΣ 7
54693 ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ